

ÜLIÕPILASLEHT

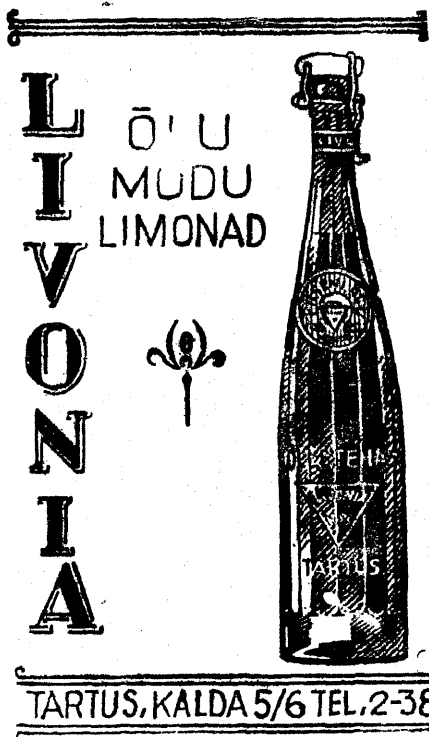

TARTUS

Nr. 7

LEHEKUUL

1931

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT

Valmistatud
kodumaa odra linnastest.

Tartu Triikpesu Vabrik

Tartus, Söögiturg 4. Telefon 2-22

VALMISTAB: Triiksärke, nurk- ja doppelt ning poolpehmeid kraesid igasugustes fassongides, manseteid, rinnaesiseid j. n. e.

*Meie kaup
 on varustatud vabriku
 märgiga ja on*

*müügil kõikides
 paremates en gros ja
 en detail ärides*

Meie kaup on vastupidav ja hea väljatöötuse tõttu tunnustuse omandanud; võistleb ja on tunduvalt odavam välismaa saadustest. Laos on alati saadaval suures valikus igasuguseid triikpesu artikleid

Eestlane — tarvita ainult kodumaa kaupa!

Tartu triikpesu vabrik. Söögiturg 4

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'ÄLEKANDJA

Õppeaastat lõpetades.

Üks tööaasta on jälle seljataga. Sel puhul ei ole huvituseta tähelepanu pöörata nii mõnelegi asjaolule, mille kaudu saaksime ülevaate sellest, mis sünnib meis endis ja meie ümber. Õieti on need küsimused kõik juba mitu korda kaalutud, kuid lõppotsuse puudusel on ikka jälle uusi asjaolusid esile tõstetud ja nendega opereeritud kui tõsiasjadega, ja seda peaaesjalikult väljapool üliõpilaskondade ja ülikooli. See ongi huvitav, et üliõpilasküsimused leiavad käsitamist väljapool üliõpilast ennast. Üliõpilane ise ei võta sellest osa, vaid ta on jäänud kõrvaltvaatajaks. Seda sellepärast, et küsimused on kannud poleemilist ilmet, pole langetatud otsust.

Tahaksin mõne reaga näidata läinud semestril kõneldud asjaoludele, mis seotud kõrgema hariduse saamisega. Esijoones õpettoost kui niisugusest, õppejõudude ja üliõpilaste eneste arvamuste järele, siis üliõpilaste arvu piiramise küsimusest ja lõpuks üliõpilase siseelust, nii nagu see end viimasel ajal väljendanud. Mõõdunud semestri kestel on nende küsimuste üle jälle suuremal määral sõnu kulutatud, isegi uusi faase otsitud ja leitud. Kui palju need kõnelused märki tabanud, näitame allpool.

Üliõpilaste võimed ja edasijõudmine.

Mul oli võimalus peaaegu kõigi teaduskondade juhtivate jõududega ja vanemate õppejõududega sellel teemal lähemalt ja pikemalt mõtteid vahetada. Juba algul peab ütleva, et õppejõudude tähelepanekuul, välja arvatud üksikud erandid, on märgatud praeguses üliõpilases märksa suuremat edasipüüdmist kui ülikooli algusaastatel, ehk isegi aastat neli viis tagasi. Edasipüüdu ja ka edasijõudmist põhjendavad nad sellega, et praegusaja üliõpilane on läinud märksa praktilisemaks: ta tahab kiirema ajaga ülikooli lõpetada ja kasutada selleks ära kõiki võimalusi. Seda püüet näitab veel see, et nendes teaduskondades, kus tegemist tuleb teha mitme võõrkeelega, mida juba mitme aasta jooksul keskkoolides pole õpitud, seisujäämist pole, vaid vastupidi, edu märgata võib. Ka see, et nendes teaduskondades, kus loengud ning praktikumid kohustuslikud ei ole, kuid siiski professorid nendelt, kes parema lõpetaja nime tahavad omandada, praktikume nõuavad ja loengutel käimist arvesse võtavad, tööd tehakse huvi ja armastusega. Teise põhjusena nimetavad õppejõud ka keskkooli paranemist.

See on ometi hea atestatsioon.

Kui peame silmas veel seda, et märgatavat muutust võidakse alla kriipsutada nii lühikese aja kestel, nagu seda meie ülikooli iga on. See ometi lubab midagi mõelda ja millegi peale rajada tulevikuvaateid. Kõigele sellele ei tohi ligi lisamata jätta veel paari teist asjaolu: esiteks on üliõpilase majanduslikud tingimused halvenenud aast-aastalt. Üliõpilaste vanemad võitlevad majanduslike raskustega. Nende põllupidajate lapsed, kes varem said korraliku ülespidamise kodudest, peavad põllumajanduse kitsikuse aastatel leppima vähema kui poolega sellest osast, mis nad said varem. Teine suur osa üliõpilaskonnast kuulub ametnikkude laste hulka. Ka ametnikkude seisukord koondamise ajajärgul ei ole läinud paremaks, vaid halvemaks. Kõige selle tagajärjel ollakse sunnitud elama väga tagasihoidlikult, ja kui see tagajärgi ei anna, peetakse väikepalgalisi teenistuskohakesi, neid vahest suuremal määral kui millalgi varem. Sellel alal oleme jõudmas juba Ameerika ja Saksa üliõpilaste seisukorraneni, kus ükski kõrvalteenistus enam põlatav pole.

Teiseks — ülikool ise ei ole veel korraldatud, ei ole „valmis“. Et üliõpilased ülikooli töökorralduse vastu nüüd suuremat huvi on hakanud tundma kui kunagi varem,

siis näitab see jälle omakord üliõpilase tösisid sidet ülikooli ja ülikooli-töõga. Mõned aastad tagasi, kui ülikooli-tööst alaliselt osa võttis ainult osa üliõpilaskonnast, siis ei paistnud osavõtjate mõtteavaldused töökorralduse asjus nendest endist kaugemale, kuna vahest suuremale osale ükskõik oli, kuidas tööd korraldati. Kuid nüüd näeme, et üliõpilased üksmeelselt astuvad mõningaid küsimusi lahendama ja selleks tööle rakendavad ka oma Edustuse (näiteks — Edustuse märgukiri Ülikooli Valitsusele õigus-teaduskonna eksamite korralduse ja võõrkeelte asjus).!

Kõike seda kokku võttes saame näidata, et õppejõudude arvamused üliõpilaste tööst ja ja edukusest on üliõpilaste poolt ka teenitud.

*

Kui nüüd väljapool ülikooli olevates organisatsioonides, keskkooliõpetajate päevadel ja koolinõunikude päevadel ikka ja uuesti kõneldakse meie keskmisest haritlasest ja leitakse, et sellel on suuri puudusi ja kui otsitakse nende puuduste põhjusi, siis näeme, et otsimine pole annud mingisuguseid tagajärgi: kord on süüdi ülikool, ülikooli arvates keskkool, keskkooli arvates algkool ja algkooli arvates kodu ja niiviisi jälle otsast peale. Kõige selle juures unustatakse ikkagi üks asi: elatakse katsetamise ajajärgul ja sellepärast ärgu otsitagu süüdi elavast inimesest, vaid korraldavast paberist. Misugune tervik ja pärastpoole numbriga hinnatav inimene peaks siis saama sellest noorest, kellel igal aastal on vahetatud õppeprogramme, keda igal aastal on koolide koonnamiste ehk laiutamistega pillatud siia ja sinna? Võtame kas või üks ainus näide — keelte küsimus. Maailmasõja päevil jäi varem õpetatud ning õpitud saksa keel tegelikult kõrvaliseks keeleks, kuigi sellel oma norm tunde ette oli nähtud. Omariikluse ajal asendati prantsuse keel ja mõnes koolis vene keel inglise keelega. Vene keel hakkas kõrvale jääma. Vahekordi muudeti igal õppeaastal. Loomulik tagajärg — keskkooli lõpetanu ei oska ühtki keelt. Omal ajal võis ta aga julge olla vähemalt ühe võõrkeele peale. Kas siin

on süüdi noor, õppiv inimene? Kas võidakse ette heita ande puudust, nagu seda praegu veel kahjuks kuulda võib, isegi viimastel kuudel. Seisukord ei ole parem põrmugi ka teistel aladel. Seal on samasugune lagedus valitsenud. Ja nüüd, mil õpilased laialipillatud teadmistega tulevad ülikooli kõrgemat haridust saama, saadakse nendest ülevaade. Leitakse, et mõnes teaduskonnas on raske noortega edukalt töötada, muidugi ei ole ülikoolis võimalik igaühe üle juurdlust toimetada, kas ta töö on takistatud ande-puuduse või halva õppimise tagajärjel. Sellest tingituna on mitmed teaduskonnad teadusliku töö huvides sunnitud olnud ka teaduskonna õpetegevust kas või igal õppeaastal muutama selle järele, kuidas muudetakse igal aastal alg- ja keskkooli programme. Nii näiteks peab põllumajandusteaduskond eksamite arvu kõrgel hoidma sellepärast, et teaduskonnas tulevad läbi võtta need ained, mida keskkool oleks pidanud tegema. Samasugune nähtus kordub ka mitmes teises teaduskonnas.

Viimane mõtteavaldus olgu toodud selleks, et näidata, kui vildak on vaade, mida ikka jälle puudutatakse ja alla kriipsutatakse loomuliku ande puudusena. See hakkab juba tüütama. Töötatagu kas või kõige halvema õppeprogrammi või töökspidamise järele, kuid järjekindlalt üht sihti pidades, siis oleks selge olnud, et meie noored ei ole nii andevaesed, nagu nüüd nende kohta arvatakse.

Haritlaste rohkusest.

Paar aastat tagasi oli haritlaste üleproduktioon moodne lõöksõna. Vahepeal vaibus see. Ainult kui sa midagi naljakat seltskonnas ütelda tahtsid, siis võis seda sõna suure eduga tarvitada. Pidi arvama, et nüüd sellest üle ollakse, seda enam, et üliõpilaste arv näitab aast-aastalt normaalseisuni jõudvat ja nagu ülal nägime, õpetööd küllalt edukaks võib pidada. Kuid just viimastel nädalatel on jälle selle teema juurde tagasi tulnud. Asja algatajad on seekord arstid olnud. Et oma „seisust“ kindlaks muuta, on välismaa eesku-

jul käimas eeltööd arstidekoja asutamiseks. Selle juures ei ole muidugi mõõda saadud arstide arvu piiramisest (see on meie algupära, kuna muus maailmas selle küsimusega ei tegeleta). Leitakse, et oleks asja tarvilik nii korraldada, et igal aastal ülikooli arstiteaduskonda vastu võetakse ainult 15 üliõpilast! Kui selle väitega välja oleksid tulnud juristid ehk majandusteadlased, oleks veel puht inimlikust seisukohast arusaadav olnud, sest üliõpilaste arv nendes teaduskondades ulatub tuhandetesse. Kuid arstide seisukoht arstide rohkusest, kus teaduskonda astub ainult mõnikümmed noort, paneb imestama. Kas on ka millalgi vaevaks võetud järele uurida meie olukorda tervishoidlikust seisukohast? Vaevalt! See vahest näitaks, kui mahajäetud on meie rahvas, eriti maal, arstidest. Jaoskonna-arstide piirkonnad on niivõrt suured, et kiirest abiandmisest ei saa juttu ollagi. Haige peab arsti juurde ehk arst haige juurde sõitma mitmekümne kilomeetri tagant. On see loomulik? Tihti-peale peavad jaoskonna-arstid nädalas pidama kõnetunde rahvarikastes kohtades, mis arsti elukohast asuvad väga kaugel. Meie teame neid sekeldusi ja pahan-dusi, mis niisugustel kordadel tekkinud, kus arst kaugel maa ehk rohke töö tõttu ei ole saanud kinni pidada täpsest ajast. Omal ajal, kui sisse seati jaoskonna-arstide kohad, siis oli küllal tegu sellega, et sinna arste leida. Ka sellepärast, et arvamisel oldi, nagu ei võimaldaks jaoskonna-arsti koht äraelamist. Igatahes selgitas mõne-aastane töö, et jaoskonna-arsti sissetulekud midagi soovida ei jät-nud. Jaoskonna-arstide kõrval tekkis, eriti alevi kohtadesse, ka teisi arste ja ka need leidsid küllaldast teenistust. Arstid ise seletavad: mida kergemalt kättesaadav on arst, seda suurem nõudmine arsti järele. Tähen-dab, küsimus on ka selles osas korras. Igatahes ei või ka linnas töötavad arstid öelda, et nende tegevus, ükskõik kellega võrreldes, väike oleks. Et mõni arst kusa-gil Tallinna kinos viulit peab mängima, sellest ei saa veel järeldusi

teha, et meil arstidel tegevusvõimalused puuduvad! Niisuguseid on ikkagi leidunud ja leidub ka siis, kui ülikooli igal aastal vastu võtame ainult 5 üliõpilast.

Samasugune seisukord on ka teistel aladel, nagu seda liigne kord veel tuleb tunnistada. Sest, kas on see kultuurriigis loomulik, et keskkooli õpetajad on end, kõrgema algkooli haridusega? Või on see loomulik, et needki vähesed kogudused, missuguste piirid juba ristiusu meie maale toomisega aetud, meie ajal õpetajaid ei leia ja aastaid tühjad seisavad? Kui Saksamaal teoloogia doktor peab end õnnelikuks, kui tal võimalik on olla 1000—2000 liikmelise koguduse õpetaja, siis meie 20.000 hingelised kogudused ei leia veel rahvakeelt täielikult oskajaid õpetajaid! Ega ometi keegi taha selgeks teha, et määratu suurele maalale määratud jaoskonna-agronoom peab olema ilma ülikooli hariduseta, nagu meil paraku neid osa on! Kas mitmesaja ruutkilomeetrist metsaala peab korraldama ja juhtima algkooli või keskkooli haridusega metsaülem, nagu praegu? Kas meie oma laastatud metsa ei tahagi õpetatud eriteadlaste hoolde anda? Sugugi parem pole seisukord ka nendel aladel, kuhu peaks küündima õigusteadlise ja majan-

dusteadlise haridusega inimesed.

Tuldagu ja vaieldagu nendele faktidele vastu. Näidataku ära, et mujal maailmas, kus kultuurelu on arendatud iseseisvalt sadandete aastate jooksul, oleks kõneldud niisugust juttu, kui meie siin kõneleme oma igapäevases elus. Ja ometi meie tahame väita, et väikerahvaid kindlustab ainult haridus! Haritlaste üleproduktiooni juttu võivad ajada need, kes kinni on mineviku kammitsates ja end kuidagi ei oska asetada uude olukorda, kus iga inimene end ise oma igapäevase tööga peab edasi viima. Ajad on muutunud. Sellepärast olgu teadusetempel avatud igale andekale ja edasipüüdjale inimesele, kes ka tänava kevadel lõpetab keskkooli. Igale olgu algusest juba teadmised, et see, kes tubli omaspüüetes, saab edasi ja lööb läbi.

Muudatus üliõpilaste elus.

Ülikooli algusaastatel sisseastujate vaade ülikooli-töölle ning üliõpilaselule ei olnud õige. Tammuti kulunud rada endiste põlvede mälestuste najal. Sellepärast kannatasid ka ülikooli esimesed põlved küllalt raskelt: võlg, kaotatud aeg ja õpihimu kadumine. Nendel, kes tol ajal juba nägid, et niiviisi edasi ei saa minna, oli vähe kaasa rääkida, sest enamiku

arvamine oli teine. Kuid praegu tunnistavad kõik, et vähemuse arusaamine oli ainuõige. Praegu on ju niisugune seisukord, et vaevalt keegi ülikooli astub selleks, et üliõpilane olla ja laenuga lõbusalt elada. Seda ta ei saa juba puht tehniliselt, sest temale ei võimaldata laenu. Vaatamata missugusesse organisatsiooni-tüüpi praegu üliõpilane ei kuuluks, on tal kaasvõitlejate „silm peal“. Väga piinlik on liikuda praegu üliõpilasel mitte midagi tehes. Ka siis kui vanemate poolt temale see luksus lubatakse. Ta on võõras taim.

Vaadake, siin on üliõpilastes sündinud suurem pööre ja muudatus, mis on suuremaid samme paremusele, suurem kui seda mõni aasta tagasi keegi oleks suutnud aimatagi. Praeguse üliõpilaselu üksikasjad on sedavõrt huvitavad, et nad pakuvad rikkalikku materjali käsitamiseks. Kuid siinkohal tahtsin sellele ainult tähelepanu juhtida kui olukorrale, mis veelkord näitab, kuidas meie üliõpilaselu ja ülikooli-töö on arenenud positiivses suunas.

See lubab rahuldustundega õppeaastat lõpetada. Veel suuremat võimalust pakub muutunud olukord lähemas tulevikus. Nii üliõpilaselus kui ka ülikooli-töös.

A. Peel.

Kas sisseastumise eksamid ülikooli?

On tõstetud jälle päevakorrale üliõpilaste arvu piiramise küsimus, seekord ühendatult sisseastumise eksamite kavatsusega. Kuna haritlaste ja üliõpilaste suur arv on tudengilegi teravaks komistuseks leivaküsimusel, ei saa sellest siin huvita mõõda minna.

On möödunud need ajad, kus suur osa keskkooli lõpetajaid pidas ülikoolis edasiõppimist hädavajalikuks. Neid valgub siia iga aastaga vähem, nii et üliõpilaste arv viimaseil aastail tunduvalt vähenenud on. Kui omal ajal tuldi siia huljana, kas ei olnud see siis loomulik ja terve nähtus noore, tõusva riigi haridusloos? Kodud ja koolid vajasid uut kasvatust ja mõtlemisviisi — seda tuldi otsima ülikoolist. Ülikoolist aga

suurel määral just sellepärast, et keskkool seda tarvet ei rahuldanud. Kõigist kodumaa nurkadest neid valgus siia ja ülikool võttis kõiki vastu.

Vahepeal on ülikoolis palju muutunud. Riigi ja rahva enese olukord on sündinud ette võtma pingutusi: ühes kogu rahva olukorraga on halvenenud üliõpilase majanduslikud olud, teenistusvõimalused on muutunud väiksemaks. Lisaks on veel ametlikult poolt ette võetud kitsendusi: jälle ei saa mõõda minna üliõpilasele nii valusast ja mõtlemapanevast õppe- raha tõstmisest, uuestest õppemäärustest ja lisatud nõuetest, mis suurelt osalt on maksma hakanud tagasiulatava jõuga. Üliõpilaste suure arvu küsimus muutub ühes

sellega nii avalikkuses kui ka ülikooli ringkonnas pinevamaks. Kindlasti on sellel üliõpilaspõlvel, kes õpib lisanõuete ja uuenduste ajajärgul, kaugelt enam raskusi ja ajakulu kui seda oleks normaaloludes. Selletõttu on arusaadav, kui ei ulata kavades, pealegi vanades kavades ettenähtud normaalõppeajast ülikooli lõpetamiseks neilegi, kes kogu oma jõu pühendavad ainult õppetööle. Selle nähtusega koos on palju kõneldud andekuse probleemist, milline ähvardab võtta ikka teravamalt kuju. Kurdetakse üliõpilaste andetuse üle ning rõhutatakse vajadust eraldada üliõpilasi andeilt ja sel viisil selekteerida neid elu jaoks. Kui lähemalt vaadata praeguse üliõpilase olusid ja tingimusi, mille üle

ei saa otsustada ainult tudengi noorusliku ilme järele, siis tunduvad etteheited liigsetena. Need vähesed andetud, kes siia ehk kord tulid, on suuremalt osalt ammugi eemale jäänud. Andekuse küsimus iseenesest on küllaltki raskesti lahendatav, pealegi ülikoolis, kus valmistatakse inimesi mitmesugustele aladele ja kus ühekülgne anne võib saavutada tihti kõige paremaid tagajärgi. On vaevalt võimalik ülikoolis ära määrata üliõpilase ande kraadi, pealegi kuna on suur osa üliõpilasi sunnitud hoolitsemise oma ülespidamise eest. Elu on mõnegi korra näidanud, mil määral selles küsimuses võib eksida: mõnegi korra võivad need, keda ülikoolis eriti andeliseks ja kohaseks peetud, osutada nõrgaks just neil kohtadel, millele nad ülikoolis on ette valmistatud.

Kas siis nüüd veel sisseastumise eksamid?

Tundub, et praegusele keskkooli lõpetajale on edasiõppimise küsimus palju selgem kui varematele. Võib-olla on see tingitud osalt ülikoolist läinud noortest õpetajatest, võib-olla vahepeal ettevõetud muutustest keskkooli juures, mille üle on eemalseisjal raske otsustada. Ülikool on seni olnud vaba teaduslik õppeasutus, kuhu tulevad need, kellel on kalduvusi ja tahtet. Nüüd on lisandunud veel teadmine, et ülikoolis käimine ei ole kerge ja muutub järjest raskemaks. Kõik see on näidanud tagajärgi sisseastujate arvus. Tundub, nagu oleks varane asuda piiramisabinõudele, eriti eksamite näol.

Eksamite üle on meil palju vaieldud. On kaotatud neid ajuti koguni keskkoolist, kus nad oleksid küll võimalikumad ja ei peaks tunduma liialdatud nõuetena. Keskkooli lõppeksam ei ole muud, kui lihtne kontroll õpetaja enese töötulemuste üle. Ülikoolis tulevad arvesse sootuks teised asjaolud. Võõrad eksaminaatorid, eri koolide tasem, teaduskondade erinevad nõuded jne. muudaksid eksami iseloomu täiesti juhuslikeks ja kaugeltki mitte objektiivseks mõõdupuuks. Ei saaks üldse mõelda sel puhul eksamit, pigemini ehk

Viis aastat siin.

Viis aastat siin,
Viis aastat kauneid päevi
Ma sinu üsas veetnud Emajõe Ateen.
Nüüd viimse harduskäigu teen
Ja toomelt mälestusi viin.

Viis aastat siin,
Viis aastat muret, naeru,
Ma eland tudengite tujuhoos.
Veel sõbrad oleme kõik koos,
Veel olen lõbus Arlekiin!

Viis aastat siin,
Viis aastat sõprust, armu
Serveerind mulle muistne eesti kants.
Veel uimastab mind viimne tants
Ja meeli mässib kire viin.

Viis aastat siin,
Viis aastat vana Tartu
Su jaoks on õitsend minu arm
Su auks on olnud minu tarm.
Ja surra kord ma tahan siin.

Br. Pärl.

7. mail 1931.

mingisugust testikatset, milliste tulemused meil seni on küllaltki küsitavad. Või koguni sisseastuvate eksperimenteerimine eri teaduskondade nõuetele vastavalt?

Kõik niisugused teed viiksid ülikooli paratamatult kutseala teenistusse ja oleksid vastuvõtmatud teaduslikule õppeasutisele. Ka ei kindlustaks eksam sugugi paremaid tulemusi järgnevas õppetöös.

Kui meil tõesti peaks ka tulevikus vaja olema noori ülikoolist eemale hoida, siis oleks see küll mõeldav ainult keskkooli enese kaudu. Keskkool peaks selgitama neid tingimusi ja nõudeid, millega noorel tuleb arvestada ülikoolis. Keskkool ise peaks esijoonel kujunema niisuguseks, et jätaks ta lõpetajale teisiigi tulevikuteid, peale ülikooli. Keskkool annab üldisi teadmisi, kuid jätab harimata just selle külje, mida nõuab tegelik elu. Isetegevus ja omavalitsused leiavad meie koolides vähem pinda kui seda tohiks oodata ja ülikooliski tun-

dub samal ajal, kui mujal võtab maad nõue mitmekülgsete ja tahtjõuliste isikute järele, tendentsi asetada üliõpilast enam ja enam keskkooli õpilase seisukorda, täielisse rippuvusse õpetajaskonnast. Nii kaua, kui ei õpetata keskkooli õpilast iseseisvalt teotsema ja otsustama, võib paratamatult ette tulla nähtus, kus keskkooli õpilane on sunnitud kaalumisele võtma ülikooli astumise küsimuse lihtsalt sellest äratundmisest, et ta mujal iseseisvalt midagi teha ei suuda. Üliõpilaste arvu kunstlik piiramine ei anna tagajärgi. Senine suund isegi tulevikus reguleerib arvu ja need, kes on praegu ülikoolis, on küllalt teadlikud, milline selektsioon ja raskused neil ees seisavad. Kui üliõpilane kõige peale vaatamata visalt edasi rühib, siis on sealjuures tõukeks kindlasti ka see arusaamine, et haridus veel midagi rohkemat annab, kui püsiva teenistuse. Meie rahvuslik kultuur võib-olla kord tunnustab sama.

Erika Veidenbaum.

Tallinna Linna Poeglaste Humanitaar-gümnaasium 300 aastane.

Tuleval suvel pühitseme oma kõrgema õppeasutise — Tartu Ülikooli 300. aastapäeva, tänavu — juuni algupäevil — täitub 300 aastat sellest, mil alus pandi meie Tartu alma materi vanimale eelastele — Tallinna gümnaasiumile.

Seesama auväärne rootsi kuningas, kelle monument seisab tema meistertöö — Tartu ülikooli kõrval, seesama rootsi kuningas vaatab Tallinna vana gümnaasiumi aulas leiduvalt pildilt iga aasta, iga tund neile paljudele noortele, kes sellesse hariduse-templisse on tulnud kultuuri-areid jagama ja omandama — sellesama meistri — Gustav Adolphi — kättetöö on ka Tallinna gümnaasium.

300 aasta kestel on vana Tallinna gümnaasium üle elanud küllaltki murepäevi — valitsuste vahetus, rasked sõja- ja näljaaastad ei ole ometi suutnud pikemaks selle hariduselätte uksi sulgeda. Kõige raskematel aegadel

on ta püsinud kui mitte alati heledalt särava valgusena, siis vähemalt kõike hävitada ähvardava tormi ajal vilkuva küünlana, mis ikka jälle kutsus edasirühkivat noorust enda juurde.

Oma pika eluea kestel on Tallinna gümnaasium kannud mitmesugust nime. 30-aastase sõja vihaste heitluste mõlul sündinud keskkool ristiti rootsi kuninglikuks gümnaasiumiks, millena teotse kuni rootsi-aja lõpuni. Vene valitsuse tulekuga nimetati ta linna gümnaasiumiks¹⁾. Eriti rasked olid gümnaasiumil vene-aja esimesed aastad — õpetaja + 3 õpilast oli esialgne isiklik koosseis vene aja algul. Üsna varsti saadi aga jällegi normaalsele õppetegevusele asuda. 1805. a. toimus ümberistimine, mil linna gümnaasiumist sai kubermangu gümnaasium, millise nime all teotse a. 1890. Siis nimetati kool Nikolai I gümnaasiumiks, millisenä vene-aja lõpuni funktsioneeris. Okupatsiooni-ajal toimus uus ümberistimine Gustav-Adolphi gümnaasiumiks. Eesti iseseisvuse saabumisega sai last Tallinna Linna Poeglaste Gümnaasium ja mõni aasta hiljem Tallinna Linna Poeglaste Humanitaar-gümnaasium.

1) Ametlikult sai kool linna gümnaasiumiks a. 1725.

Tartu H. Treffneri asut. gümnaasiumil jääb au — olla esimene eesti keskkool — Tallinna gümnaasiumi iga eesti koolina ei ole pikem kui Eesti vabariigil.¹⁾ Ometi on Tallinna gümnaasium vene koolina paljudele eestlastele olnud õpikohaks, eestlastele, kes venekeelses koolis oma rahvale truuks jäänud — eestlaksiks jäänud. Erilise tänuga on aga põhjust meelde tuletada oma suurt valgusekandjat ja valguseandjat neil, kes iseseisva Eesti eksisteerimise ajal üks rohkem teine vähem aega nende müüride vahel elanud kui oma teises kodus.

Suurtel juubelpäevadel tulevad ligidalt ja kaugelt kokku need, kes Tallinna vana teadusetemplit rüpest võrsunud. Tulevad ja toovad tänu- ja tervitussõnu oma armsakssaanud keskhariduse lastele.

B. Karro.

1) Okupatsiooni-aja lõpul teotse küll ka juba eestikeelne haru.

Soome üliõpilasnoorsoo sihtidest.

Soome üliõpilasmaailm, üliõpilaste sihid ja püüded, need moodustavad väljakujunenuma ja teadlikuma osa kogu Soome rahva aatemaailmast. Teadlik Soome üliõpilane on veendunud, et temast ripub rahva tulevik ja tema on vastutav, millises suunas maa kultuurpoliitiliselt areneb tulevikus.

Aktiivne kultuurpoliitiline võitlus ongi täheks, mille all areneb ja liigub Soome tänapäeva üliõpilaselu. Sellest lähtuvad eluavalduis ja suunitlusi tuleb vaadelda taustal, mida kaugem ja lähem ajalooline areng moodustanud.

Me kõik teame, kes vähegi Soomes liikunud, et näit Helsingis mitte ükski iga kaupluse siit ja avalik kuulutus ei ole kahekeelne (soome, rootsi), vaid et Helsingi ülikooli on tugevalt rootsi mõjualune, ning seadused ilmuvad kahekeelsetena. Need on tähtsamad momendid Rootsi rahva vähemik on omale Soome vabariigis jõudnud kindlustada sellised õigused ja eesõigused, kui keegi väikerahvas kunagi kusagil. Seda seletame omale nii, et Soome kuulus aastasadade jooksul poliitiliselt ja kultuuriliselt Rootsi külge, on sealt saanud kaunis sügavale ulatuvaid mõjustusi. Vanem põlv on oma arengu ajal omandanud teatava skandinaavialise kultuurorientatsiooni. Selle orientatsiooni järele moodustab Soome ühes Skandi-

naaviaga põhjamaise F e n n o - S k a n d i a kultuurkonna, mille lahutamist peetakse täiesti võimatuks. Kui hiljuti üks soome vanemaist professoreist käis kõnelemas Tallinnas, siis rõhutas ta seda kindlat ühendust Soome ning Skandinaavia vahel eriti, ning näitas neile ühenduse katkestamise püüetele kui orgaanilise terviku lõhkumisele, mis kogu organismile võib tuua lõpu. Selline vaade maksab laialdaselt soome vanema intelligentsi juures. Seda ei saa igakord ristida puhtaks rootsi orientatsiooniks, vähemalt ollakse seejuures isamaalased, kuid Rootsit peetakse siiski kultuuriliseks emamaaks ja selle salgamist teatavasti siis ebaemamaaluseks. Sageli näib nii, et teadlikult ollakse soomlane, kuid alateadlikult riputakse ometi emamaa — Rootsi küljes. Parajamaid näiteid selleks on just ülimal nimetatud rootsi vähemuse küsimus ning sellest sõltuvad muud kultuuri-nähtused (segakeelne Helsingi ülikool, kaks ameti. riigikeelt).

Tõime vahepeal mõned jooned Soome vanema haritlaskonna kultuurpoliitilisest orientatsioonist just selleks, et näidata, mis hoiab õieti püsti seda vähearvulist Soome rootslust. Omal jõul ta seda ei suudaks, see on päevaselge. Siin on suureks toeks just soomlaste vanem põlv ise oma skandinaavialise orien-

tatsiooniga, kelle nähes Soome on ikka ja peaks jääma üheks ühiseks isamaaks" soomlasele ja rootslasele (vt. näit. „Spes Patriae“ nr. 5/6. 1931, lk. 106 j.j.). See nõudmine on ju teatavas mõttes õigustatud, kui seal taga ei peituks teatavaid ebaproportsionaalsusi vähemuse kasuks ja enamuse kahjuks. Et läänepoolne Soome rannik osalt moodustab soome-rootslaste isamaa ja et neil seal samad õigused on kui soomlastel omadel asumisaladel, selle vastu ei vaidle ka „aitusuomalaiset“. Vähemusrahvused on igas kultuurriigis enam või vähem üheõiguslikud kodanikud maa pärisrahvaga, ning seadusega määratakse neile samad õigused ja kohustused kui enamusrahvusele, kuid loomulik ei ole see, kui vähemus oma õigustest teeb eesõigusi, nagu see on sündinud Soomes. Pealegi ei näi Soome vanem põlv siiski arusaamisele tulevat, et Rootsi emamaalt neile vaadatakse kõigele vaatamata üleõla.

Selle skandinaavialise orientatsioonile vastukaaluks on Soome iseseisvuse ajal tekkinud puhtsoomeline liikumine (aitusuomalaisus), mida vanem põlv on nimetanud kitsarinnaliseks, ebaajalooliseks natsionalismiks („Spes Patriae“ nr. 5/6, 1931, lk. 106) ja AKS (Akad. Karjala Selts),

kes oma püüete lõppsihti näeb kõikide soomesugu rahvaste ühendamises kultuuriliseks tervikuks.

AKS on õieti selleks pooluseks tänapäeva soome akadeemilises maailmas, kes oma ümber on koondanud aktiivsema ja kategoorilisema osa uut orientatsiooni pooldavast üliõpilasnoorsoost (AKS-i sõsarorganisatsioonina tegutseb NÜKS — Naisüliõpilaste Karjala Selts). AKS on ennast täiesti lahku löönud endisest kultuuripoliitilisest, skandinaavia-maigulisest orientatsioonist. Ta on pettunud varjusurmas viibivast skandinaavia kultuurist ja seda esindavast Soomele ja soomlusele üleõla vaatavast intelligentsist. Ta pilk on pööratud tulevikku, ning sellelõtu on tema südamele lähedaim Soome rahva kaitsmine iseseisva kultuurirahvana. Skandinaavia kivinenud kultuurilt ja isoleeritud rahvalt ei looda AKS mingit tuge oma tulevikuvoitluse saavutamisel, sellepärast on ta pilk pööratud teisele tõu-vale r. h. vale lõunas — Bestile ja selle kaudu kogu rajariikidele. Nii ei moodusta siis AKS-i tuleviku tööprogramm üksi Suursoome rajamine (mis o. m. muidugi üks kaugemaid ideeaale ja millesse kindlasti ustakse), vaid sellega liituvad rida lähemaid, tegelikke küsimusi sise- ja välispoliitikas.

AKS-i ümber on koondunud enamik isamaaliselt mõtlevat üliõpilasnoorsugu, kes kategooriliselt nõuavad kõigepealt Helsingi ülikooli täielist soomestamist ja soome keele ainumaksvast riigi-keelena. Kogu möödunud semestri „Yliõpilaslehti-des“ on ikka ja ikka rõhutatud ülikooli soomestamise tarvidust. On väidetud mitmel puhul, et seni ei saa tõelisest soome kultuuri tekkimisest olla juttugi, kuni ülikoolis valitseb kahekeelsus. Et see nii on, seda ei tarvitse siin tõestama hakata,

kuna meil omalgi viimasel ajal on hakatud enam ja enam tähelepanu keskendama sama suunda, mõne teaduskonna suhtes. Milliseid tegelikkegi sekeldusi toob see, näiliselt nii põhimõtteline keeleküsimus, selleks toome tsitaadi möödunud semestri Yliõpilaslehti nr. 7.-dast (lk. 142): „Kus iganes soomlane ja rootslane kandideerivad samale ametile, on asja otsustamisse segatud kohe keeleküsimus, olgu siis küsimus professori või alama uksehoidja koha täitmisest. Sama lugu on stipendiumite ja abirahade määramisega. On päris huvitav tähele panna, kuidas sellistel juhtudel hääled sageli jagunevad otse keeli mööda — suurem osa soomlasi hääletab soomlasest kandidaadi poolt, rootslastest kandidaati toetavad jälle kõik rootslased ja mõned soomlased, kes tasakaalu pärast hääletavad rootslaste poolt. Sel moel keeletüli tungib igale poole, moonutab asjade tõelise olemuse, kõrvaldab teadusliku ja asjaliku vaatekohad.“ Ainukese võimalusena näevad tõsisoomlased nende riidude lõpetamiseks ülikooli lahutamise soome ning rootsikeelseks eraldatud ülikoolideks. Pealegi on rootslastel olemas juba oma Turu akadeemia.

Ülikooli küsimus moodustab nii siis uue koha rahvusliku üliõpilasnoorsoo rünnakus. Sinna liitub rida jooksvaid n. ö. päevaküsimusi, mis kõrvaltvaatlejale näivad õieti tähtsusetad, kuid mitmes ilmneb siiski soome üliõpilasnoorsoo aktiivsus ja kategoorilis rahvuslikes küsimuses. Üks neist päevaküsimusist oli möödunud semestri algul prof Ralf Lagerborgi asi.

See Soome rootslastest härra oli „emamaal“ olles ajalohemestele end esitlenud „Kehva kiradina“, kes pääsenud hetkeks „põrgust“ (Soomest) „paradiisi“ (Rootsi). Meie hr. lektor

Peters oleks võinud vist kogu elu käia põrgu ja paradiisi vahet ja seda lõpmata jutustada oma õpilasile auditooriumites, ilma erilise reageerimata viimaste (meeste!) poolt, kuid soomlastele (meie poolt sageli pikaldaseks temheldatud) oli see sädemeks püssirohu tünni.

Peeti maha paar ägedat mittingut ja mõisteti hr. professori tegu hukka ning esitati märgukiri haridusministrile. Asjaga ühes käis küll enne ja hiljem ka selliseid seike, mida avalik arvamine hukka mõistis, kuid see ei erga meid sel puhul soome üliõpilast õieti mõistmast: erk reageerimine kõigile, mis vähegi pahasti riivab isamaa au ja head nime. Ja see näitab, kui tervelt mõtleb praegune Soome üliõpilane. Teine asi, mis viimasel ajal on kerkinud päevakorrade, on tsairi mälestussammaste küsimus ülikooli ees ja ülikooli aulas. Soome tänapäeva üliõpilase hinge ei mahu see, et aukohti Helsingis ehivad nende mälestussambad, kes on seisnud Soome rahva igivaenlaste (venelaste) eesotsas. Ei mingit ühendust Venega — ei mingit mälestust pealinna aukohtadel venelasist! Kuigi vanem põlv on mälestusmärgid võtnud enda kaitse alla, noored kõrvaldavad nad varem või hiljem siiski: see on nende kindel tahtmine.

Nagu juba nämetatud on AKS-i ümber koondunud üliõpilasnoorsugu kõik sidemed katkestanud Skandinaaviaga. Ometi seob teda viimasega kannis kibe küsimus. See on n. n. Länsipohja (Põhja-Rootsi soomlaste) vähemusrahvuse küsimus. Sel ajal kui rootsi vähemusele Soomes on osaks erilise eesõigustatud seisukoht, valitseb Länsipohjas tugev rootsluse surve soome vähemiku suhtes. Koolide kaudu püü-

Suvi ja suhtevõtmised.

Maailma- ja eluvaate rajamine toimub suhtevõtmiste kaudu ümberolevaise asjusse ja nähtustesse.

Aastaajad on raamik probleemide tõusmisel. Eri aastaegade mõju inimese tunde-, mõtte- ja tahtevoolu suule, suunale ja tempole on silmapaistev igapäevasest elust tuhandete näidete kaudu.

Iga aastaag soodustab eri suhtevõtmisi ja vahekorras seisimisi — talv õppimisega, kevad... hm... õrnema sooga (naisõiguslased andestagu seda „haavavat“ ütelist) jne.

Suvele tahaksin siin meie tähelepanu juhtida loodusüksinduse kasutamise seisukohalt.

Juttu üksinduse väärtusest tuleb teha eriti meie närvilisel ajal, mil tegelik „elu“ inimesele nagu aega ei annagi mõelda enese elu ja maailma ning selles leiduvate asjade mõtte, väärtusaste ja tingimuste üle.

Suvel on mõnus üksindust kasutada meditatsiooniks isikliku elukäigu põhialuste kindlustuse tuluks.

Ristiusk, erakud, askees, kloost-

rid, uskude algatajate „kõrvesse minek“, Rousseau „tagasi loodusesse“, suurmeeste üksimeelne kiitus — üksinduslik looduses viibimisel on ajalooline minevik.

Kui toatüksinduses mõeldakse oma ülesandele homseks ja möödunud tänal seda hinnata, uuritakse ennast — kes olen, mida pean ja võin teha, kuidas ennast parandada ning tõsta võimete jne., siis looduses, puhkusel olles võetakse sügavamaid ja vähemratsionaalseid suhteid.

Mõistus vaikib; h i n g membraanina püüab irratsionaalseid võnkeid.

Millised suhtevõtmised need on? Psühholoogia seisab siin viimase aegsetes uurimustes — olukaamine (Wesensschau), intuitsioon, kontemplatsioon, lahtine valmisolek (Einstellung) jne.

Inimese hing õndsas magusas valus (siit võtavad lähte sentimentalism ja romanika) kuulatab looduse ürgtukeid, elu ürgsaladusi.

Siit lähtub rohkesti usulisi elamusid, aimatakse Jumalat.

Hinges tekivad sügavikud, seaduvad probleemid maailma ja isikliku olemasolu mõttest, ülesannetest, tingimustest, piiridest ja võimalustest — puha esmajärgulised põhiküsimused!

Looduses üksi ei soodusu probleemide seadumine, mille mõistuspärane toimetulek on enam tubases üksinduses, vaid enam lahendus, lepitus — nii paratamatu surelikkusega, õnnetustega, saatuse löökidega, lootuste kokkuvarisemisega.

Loodusüksindus — palsam haigete hingele, ravija.

Siin on purustatud, kõikivate aluste paranduskoht, rääkimata füüsiliste tagavarade kogumisest tõusva kehakaalu ning vitaliteeditunde kasvu nõol.

Moodne linlane — nüüd tagasi suvve, loodusesse, üksindusse! Tagasi elujõu ja õnne ürgallikale! Suundugem kõigutatud harmoonia ja luleseadmisele oma psühholoogilises tervikus!

Aleksis Kallits.

takse siin soomlasi sulatada rootsi rahvasse; isegi usuõpetust ei lubata sageli õppida oma emakeeles. See on selge näide, kuidas rootslansuhtub Soomesse. Omal maal on väikerahva küsimusest tehtud jõu ja ülevõimu küsimus. Soomlastelt nõutakse aga õiglust ja viidatakse kohe nende „barbaarsusele“, kui need julgevad puudutada rootsi vähemuse eesõigusi Soomes. See kahe mõõduga mõõtmine ei ole soome isamaalasist üliõpilasriidades midugi jäänud tähelepanemata. Selle peale on teravalt ja põhjendatult reageeritud (brošüür: *Länsipohjan kysymys*). Sama aktiivselt, kui omalajal välja astuti *Länsipohja* ja Soome vähemiku kasuks, reageeritakse tänapäev Vene enamuse diktatuuri all kannatava Ingeri rahva viletsustele. Kannatav Ingeri on AKS-i kaudu möödunud kevadel saanud üldiseks kõneaineks. On peetud rida koosolekuid küsimuse arutamiseks ning esitatud märgukirju. Kui 12. mail leinalooris ingeri lipp peatus AKS-ilaste saatel Nõukogude-Vene saatkonna ees, siis oli see samuti protestiks Vene teguviisi vastu Ingeris.

Soome üliõpilas-välispolitiika, mida juhib praegu õieti AKS-i ideoloogia, otsib ja tahab leida Soomele tõsiseid sõpru ainult lõunapoolt soome lahte. Selles sihis on tõotatud kogu vabariigi kestvuse ajal ja siin on saavutatud tagajärgi. Õieti on Balti riikide üliõpilaste liit (SELL) selle kestva lõunaorientatsiooni konkreetsemad väljendajad. Liit oleks täielik, kui sinna liitaks komplikatsioonideta ka poola üliõpilaskond. Olguigi, et viimane ei kuulu praegu SELL-i, tuntakse Poola vastu Soomes ometi suurt huvi. Rääkides Soome üliõpilas-välispoliitilisest lõunaorientatsioonist, ei saa ometi unustada, et siin veresidemed asetavad esimesele kohale Eesti. Kui AKS-i ringkonnist tuleb juttu Eestist, siis ei võetagi meid enam mingi ametlikkude sidemetega seotud liitlasena, vaid verevennana, kellega sidemed sõlmitud juba enne kõiki muid. On ju meie iga-aastased üliõpilaspäevad, mis alguse saanud just praegustest AKS-i ringkondadest, ja iga aastaga ikka tihedamaks muutuv üliõpilaste-stipendiaatide vahetus selle parimaks tõestuseks. Nagu juba eelpool mainitud, on Soome rahvuslik üliõpilaspõlv end vabastanud igasuguseist sidemest Skandinaaviaga, ning pidanud paremaks uusi liitlasi lõunas. Seda ei tule võtta mingi tuisapäise või juhulise mänguna; ei mingi abstraktse õhusrippuva, noormallutseva mänguna ja romantikana, vaid selleks on juhtunud soome üliõpilaskonda kained ja

IX Edustuse lõppistung.

asjalikud kaalutlused. Oli juhus nimetada eespool, et Soome üliõpilasnoorsugu ei saa vaadata eraldi rahvast ja rahva tulevikumõttest. Iga üliõpilasele on selge: „mida üliõpilane täna, seda rahvas homme“. Esiti arvatakse, et see on päheõpitud ilus lööklause, kuid enam üliõpilase argielusse süvenenud, veendud, et iga samm astutakse teadlikult selle lause täitmise suunas. Ollakse teadlikud, et kord Soome rahva juhtimine ja vastutus selle eest langeb praeguse üliõpilasnoorsoo õlgadele ja et see juhtimine nõuab nii sise- kui välispoliitilisi eeltingimusi. Nende eeltingimuste loomisena tuleb vaadeldagi tänapäeva Soome üliõpilasnoorsoo teotsemist. Loomulik, et uutelt liitlastelt lõunas nõutakse põhjapoolt sõnade asemel tegusid; veendunud ja murdumata sõprust, ka siis kui tuleks jälle heitlus elu ja surma peale. Mitte sõnadele, vaid tegudele manitseb meie kahe rahva sõprus. Peale AKS-i on Soome akadeemilises maailmas veel teine poolus, kelle ümber koondunud teatavaid üliõpilasingkondi — see on IL (*I t s e n ä i s s y d e n L i i t t o*). IL ei ole aga puhtakadeemiline koondis, ega koostu ta nii eranditult noortest kui AKS. Võib rääkida õieti IL lipu alla koondunud üliõpilasist, kes kulgevad õieti sama rada kui Fennoskandia orien-

tatsiooniga vanad. Kõik uus, mis võetud hiljem programmi, (n. hõimuküsimus) on õieti AKS-i ringkondadelt kopeeritud. Kuna AKS-i orientatsiooniga üliõpilaste häälekandjaks on „Ylioppilaslehti“, ilmub IL mees-*tel „Spes Patriae“* (minevast sügistest peale). Viimase oma programm õieti muus ei ilmne kui polemiseerimises „Ylioppilaslehti“ga ja „Suomen Heimoga“.

Kõigile tõsegamistele vaatamata levib aga AKS-i aktiivne isamaaline vaim aast-aastalt laiematesse üliõpilasingkondadesse. AKS-i märki näed iga aktiivsema üliõpilase rinnas.

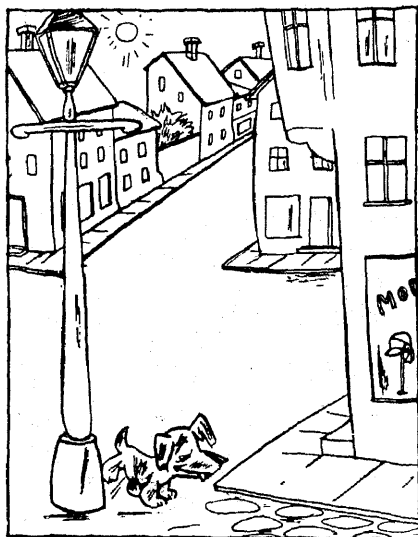
Nii peajoonetes soome üliõpilase tänapäeva sihtidest ja püüetest. Üldine mulje soome üliõpilasest on terve. Ta on kaugel kahtlusist, ta on jõudnud ajajärku, kus tee on kindel, kuigi see tõuseb märke. Ta elab lahutamatus uss oma rahva suurde tulevikku, olles valmis selleks ohverdama iga silmapilk enda elugi. Usk oma sihtide väärmatusse loob teatava jõuliselt heroilise õhkkonna, mis julgustab ka nõrgemaid. Rahvas, kes omab nii tervelt ja julgelt mõleva järelopõlve, võib julgesti vaadata tulevikku. Soome on tõusu teel, sedarahvast ei alista enam ükski võõras võim — ta elab vabana või langeb viimsele beheni.

Gustaf Ränk.

„ÜLIÕPILASLEHE“ TELLIMISI TARTUS VÕTAVAD VASTU

1) „Üliõpilaslehe“ talitus (töötundidel), 2) Akadeemiline Kooperaativ — Jaani 7, 3) Üldine Ajakirjanduse Kontor — Rütli 11.

T u d e n g i d

Tartu pärast tudengite äraminekut.

Tartusse jääja saatus.

„Seda ma arvasin kohe — selline ports kirjased ja kõikide sisu umbes järgmine: kuna sa Tartusse jääd, siis vahest õiendad mu vekslid...“

Hilinenud külastaja.

„Studenti-ärra on juba ära sõitnu.“

Suve lähenemisel . . .

Jälle seisame silma silma vastu suvega. Nii palju on see kordunud, kergitades soove esile, ja alati oleme lubanud iseendale järgmisel semestril olla paremad ja töökamad. Ei taha väita, et tänavu oleks õppimine eriliselt kergenenu või eksami palavik langenud. Tüdimust leidub paljudes, kes ruttavad Taaralinnast minema, et tulla siia taas tagasi 1. septembril.

Kolm kuud on jäetud aega puhkamiseks — muidugi saavad neid puhketunde tõsiselt nautida need, kes on vabad ametikõidikuist ja kel on kodu kuskil maarüppes. Kuid ka noile, kes jäävad leitsakulistel suvepäevadel büroodesse ja operatsioonisaalidesse piisab rõõmuks vaid sellest teadmisestki, et eel ootab puhkust. Seetõttu püüab igati oma kohustusedki, niivõrt kui see võimalik, lükata stügiskuudele. Suvi olgu muredeta... olgu vaba!

Ent siis, kui on käes too igatsetud kuu, kerkib mitmelgi küsimus huulile: kuhu nüüd? mis nüüd?

Valikut suvepuhkuse veetmispaiga leidmisel pole tõesti neil kerge teha, kel puuduvad võimalused suuremaid summe ohverdada kui ühe või pooleteise kuu palk.

Just nagu uue ülikonna tellimiselgi, nii ka suvituspaiga või viisi valimisel iga inimene peab arvestama oma individuaalse maitsega. Vähe

on tõesti sellest, kui kellelegi kujuneb kombeks rutata iga aasta Pärnu või Narva-Jõesu, rääkimata veel Haapsalust ja Kuresaarest, mis pole õieti otseselt mõttes suvituspaigadki, vaid kuurordid haigete jaoks. Ei saa ju kahelda meie ka suurema suvituspaiga — Pärnu ja Narva-Jõesuu — heas nimes, kuid ei tohi ka unustada, et sealsed tuntumad külalised — soomlased — tihti teevad valiku mitte koha meeldivusest tingituna, vaid teistel kaalutlustel. Soomlastel suve veetmine Viru rannas tuleb ju odavam kui kodumaal, ja teisest küljest on siin võimalus aega lõbusalt ja segamatult mööda saata, kel aga selleks kalduvus.

Meie kodumaa „patisaksad“ — kas need tihti ei sõida kogu perega mainitud kohtadele, et seltskondlik seisukoht ei luba mitte mujal suvitada kui välismaal või Narva-Jõesuus. Mainitud momendi esiletõstmist ärgu võetagu erandjuhuna — küll võib see aga etteheitena paika pidada, sest suvitamine on vähem küll uhkustamiseks kui puhkamiseks.

Meie kitsastes oludes peaks ka suvitusretkete praktilikkusele rohkem rõhku pandama. Kes on liikunud Šveitsis või Norras, see teab, et sealsete turistide hulgas leidub õige rohkel määral sakslasi. Meil aga unustatakse Šveitsi või Rootsi sõites, et sakslastele osutub see liht-

saks üle piiri minekuks nagu meil Lätti. Ei tohi ka unustada, et matkaja sakslase suhtes peaaegu võrdne elukallidus mainitud naabermaadega vaevalt on end tundaandev.

Eestis on juba peaaegu moehaiguseks kujunenud rühmades või ekskursioonides lähemaajaliste retkete tegemine välismaa „tundmatutesse linnadesse“.

Ka tahab kujuneda juba nagu endast mõistetavaks iga haritud inimese juures nõue, et ta peab olema teinud välismaale vähemalt ühegi reisu.

Ometi on mainitu täiesti eluvõrras nähtus ning ka rahvamajanduslikult andeksandmatu pillamine.

Sõnadest on üksi vähe — peaks tooma palju näiteid, kuid ehk aitab sellestki, kui väidan, et keskpäraste, meist majanduslikult igatahes hulga jõukamate, inglaste või prantslaste hulgas tõesti leiata vähe neid, kes on matkanud ja suvitanud teistes Euroopa maades.

Ei saa praegu märkida ei majanduse ega kultuuri alal suuri edusamme — siit on saanud alguse nõuegi, et meie vajame pealiskaudse siit-sealt ammutamise asemel tihedamat, isiklikumat kultuuri. Iga reit, mis võetakse ette võõrsile — see peab ka tõesti turistile midagi andma. Vähe on sellest, kui tagasi tulles tuuakse kaasa hulk postkaarte ja loe-

valguvad laiali.

Ah kui juba mürgel . . .

„Ärge hoolige midagi, lapsed —
homme kolin ma siit välja“

Tavaline lõpp.

„Armas vilistlane, kas sa võiksid
meile koju sõiduks raha laenata.“

Lõppkokkuvõtted.

„Küll need tudendid on aga irmsad
inimesed, kõik mu ilusa mööbli on
nad ära kriimustanud.“

takse üles nii- ja niipalju võõraid
maid ja linnu — tihti aga hääldatakse
nende maade nimedki valesti.

Kel on võimalus siirduda välis-
maale, sel peab ka olema siht midagi
kätte saada, midagi põhjalikult
tundma õppida.

Turismi põhimõtteks peab ikka
jääma: iseseisvalt, oma maitse
kohaselt liikuda võõrsil ja vähemate
kuludega rohkem näha.

Osaliselt aga teise nõude seab
üllesse meil üldtuntud sõna — suvitamine,
mis peab pakkuma ka rahuldust ja mõnususi.

Suvitaja veetku iga suvi nõnda,
et see annaks talle uut.

Just siin jõuamegi taas meie tavaliste
suvituslinnade probleemi juurde.
Pole pessimist see, kes väidab,
et need suvituskeskused igaaastasele
külastajale lõpuks muutuvad liiga
tuntuiks. Kui ei looda uusi tutvusi,
ei saada uusi vaateid ega uusi elamusi —
siis suvitamine muutub otsekohe-
ses mõttes logelemiseks, mis juba
omakorda põhjustab pettumusi. Tüdinuna
samast miljööst ja seltskonnast
veedetakse tihti öid kuursaalides,
ent tagasi pöördues oma igapäevase
töö juurde kõngutavad mõnedki päid:
ah, raskeks läks see suvituskuu!
Raske on ta tõesti neile, kel pole
tahtmist — leida midagi uut ja
üllatavat.

Palju on neid inimesi, kes tunnevad
oma väikest kodumaad põhjast lõuna,
länest itta? Väga vähe! Rohkesti
aga leidub küll neid, kes igal suvel
suvitavad!!

Suvitamisega ühendatav ilus siht
oleks kodumaa tundmaõppimine!

Vähetuntud maakonda siirdumise-
ga ühenduses kerkivad ju tavalised
kartused, et ei saa süüa ega kor-
terit. Need mured aga osutuvad tühise-
kergesti lahendatavaks. Olen kuulnud
vähesi, kes võivad kurta, et puudub
kohalikkude elanikkude poolt vastutule-
likkus. Lahkuse poolest otse eeskujulikud
on rannarahvas Saare- ja Hiiumaal.

Küll on aga kohati meie maa üldiselt
kaunis madala arenemisnivoo-
ga seletatav, et matkuri-
l võib tekkida toidu ja öökorteri
hankimisel raskusi. Küsime aga
enem — palju on neid, kes matkavad
suveni — ometi on see üks ilusamatest
ja palju pakkuv puhkeaja veetmise
abinõu.

Saksamaalt teame, et seal on
Wandervogelile liikumine kogu maa
vallanud ja nende vastuvõtmine
on juba elanike seas iseenesest
mõistetav.

Kui aga matkuripaar on haruldus
ja maal longivad ringi vaid kinnituse-
seltside agendid, kaupapakkujad,
ülesostjad ja kelmid — pole siis ka
ime, kui lihtmeelsed maainimesed
kaotavad usalduse matkajate vastu.
Nii peksavad meid omad viitsad!

Just see osa rahvast, kes on intelli-
gentsem ja kel on küllalt ausust,
suudaks maal laiemate rahvahulkade
juures usaldust tagasi võita ja vastu-
tulelikkust kasvatada.

Mäletan: Saaremaal, looduslikult
väga ilusas, kuid mahajäänus nurgas —
Tagamõisas, kus perenaine koha-

likus postiagenturis, kel teistega
võrreldes rohkem kokkupuuteid
võõrastega, pöördus minu poole kü-
simusega:

— Soovite midagi osta?

Kui aga eitasin, päris ta kohe:

— Mütate siis midagi?

Kui ma sellegi peale pearaputa-
misega vastasin, lausutas ta üllatunult:

— Ei meie pole kaua aega see-
sugust inimest näinud, kes midagi
ei müü ega osta . . .

Nii siis matkad kodumaal, kas
jalgsi, jalgrattal või paadiga (meie
jõgede- ja järverikas maa võimaldab
pea kõikide suuremate veekogudega
ühendust luua) annavad majandus-
liku kokkuvõtte kõrval püsivaid mul-
jeid ning matkur toob alati kingina
koju kaasa üleelamuste rikkuse.
Paljud noortest ning täiskasvanudki
naudivad Knut Hamsuni hulkurielu
kirjeldavaid töid ja A. Gailiti „Ni-
pernaadit“, kuid vähestel on ettevõt-
likkust ja püsivust vabadel suvekuu-
dnl ise vähe nipernaaditseda. Riivame
meie avaliku elu tegelasigi —
eriti neid, kes oma ametkoha tõttu
kaotavad kontakti pulseeriva eluga
ja teevad läbi puiseks kabinetini-
meseks moonustumise protsessi. Raha-
eluavaladustega, rõõmude ja mure-
dega ühenduste leidmiseks on küll
ainsam võimalus suvekuulgi maale
siirdumiseks — aga mitte välismaa
kuurortidesse.

Nüüd just suve lähenemisel tekib
tahe sorida raamatukaupluses vasti-
ilmunud reisiliteratuuri — ometi kogu
otsimisvaeva peale ei puutu näppu
tõtki tööd, kus kajastuksid ka ränd-

Üliõpilasmaabi korraldusi Lätis.

Üliõpilassöögisaaal.

Suuremaks ning laiaulatuslikumaks Läti Üliõpilaskonna omaabi ettevõtteks on kujunenud üliõpilasköögi ja -söögisaaal, mis Üliõpilaskonna otsusel asutatud 1921. a. (s. o. aasta hiljem meie üliõpilasköögi tegevuse algamisest). Tegevust algas söögisaaal endises linna söögimaja ruumes. 800 latalise üliõpilaskonna poolt määratud tegevuskapitaliga, mis oli ka esimeseks ning jäänud ainukeseks väljapoolt saadud summaks. Riia linnavalitsus omalt poolt näitas üliõpilasköögile suurt vastutulelikkust andes sellele üle oma endise söögisaali laavad ja köögi sisseseade. Osa sööginõusid sai üliõpilaskööki Ülikooli arstiteaduskonnalt. Kõik muu sisseseade ja hilisemad täiendused on tulnud üliõpilasköögil muretseda ja teha endal. Esimesel tegevusaastal sai üliõpilaskööki ka suurte toetuste osaliseks ameerika abiandmise organisatsiooni poolt, kellelt saadi tasuta jahu, rasva, riisi, suhkrut jne., mis võimaldas kehvamatele üliõpilastele toidualnet puuduse ja kalliduse ajajärgul anda odavaid lõunaid. Kuna söögisaali kasutajate arv päevas tõusis 500 600 jäid endise linna-söögimaja ruumid kitsaks ning üliõpilasköögil tuli otsida uut ulualust, mida leiti ka ühes endise reaalgümnaasiumi ruumis.

Kuna ka need ruumid hiljem alalise tarvitajate arvu suurenemise tõttu jäid kitsaks, üüris 1927. a. Üliõpilaskonna juhatus üliõpilasköögile ja -söögisaaalile kesklinna ülikooli peahoone lähedale 5 a. peale ilusasse Vöhrmanni parki end. restoraani ruumid, mis võimaldasid söögisaali tegevust tunduvalt suurendada.

Läti Üliõpilaskonna söögisaali juhib kolmeliikmeline toimkond, mis moodustatud Üliõpilasnõukogu poolt, ning kuulub iga aasta koos uue üliõpilasnõukogu

tegevuse astumisega ümbervalimisele. Toimkonna ülesandeks on üldine üliõpilasköögi ja -söögisaaali tegevuse juhtimine, personali palkamine ja järelevalve, toidualnete tagavarade sisseostmine ja eriliselt kehvadele ja puudustkannatajatele üliõpilastele tasuta ehk õige väikese tasu eest lõunasööki võimaldamine. Tasuks saavad toimkonna liikmed prii söögi ja ka vähe palka. Üliõpilasköögi ja söögisaali personaali koosseisu kuuluvad: administraator, kelle ülesandeks ladu hoidmine, toidualnet vastuvõtmine ja väljajagamine ning tööülesannete jaotamine teenijaskonnale; kaks kassahoidjat (üks päeval ja teine öhtul), raamatupidaja, 2 perenaist, 2 vanemat keetjat, 24 köögiteenijat ja jooksupoiss, kes kõik saavad kindla kuupalga. Peale nende on söögisaali teenistuses hulk ettekandjaid söögisaali kallimas ning paremas osas, kuna odavam asos tuleb tarvitajal ise end teenida, saades kassast lunastatud tšekiga köögiletilt toidunõud ja toidud, tühjad söögiriistad tulevad omal söömise lõpetamise järele tagasi anda.

Ettekandjad söögisaali kallimas osas saavad töötasuna kassa kaudu 1/10 läbikäigust + väike kindel palk.

Avatud on üliõpilassöögisaaal 1927. a. aprillil kl. 12—1/2 17 ja 1/2 20—22. Lõunasöök koosneb odavamas osas kahest toidust (supist ja praest), peale nende on valiku võimalus erihindadega söögikaardi järele. Hinnad on odavam asos tunduvalt odavamad teiste söögimajade hindadest, võrreldes Tartu Üliõpilaskonna söögisaali hindadega aga küll kallimad, mida ainuüksi vist ei saa kirjutada suurema elukalliduse arvele.

Üliõpilassöögisaaali kasutamise õigus on kõigil üliõpilastel, konservatooriumi ja kunstiakadeemia üliõpilastel ning su-

vekuudel ja muul ajal, kui ruum võimaldab, ka ametnikkudel ja teistel kodanikkudel.

Keskmiselt on söögisaalil külastajaid päevas 1500—1600.

Kehvadele üliõpilastele Läti üliõpilaskonna söögisaal võimaldab alandatud hindadega lõunaid, millest tekkinud kulud kaetakse köögi ülejääkidest või riiklikult kultuurfondist saadud summadest.

Üliõpilasköögi tehniline sisseseade on õige korralik. Toitude valmistamist on katsutud ratsionaliseerida vastavate elektrijõul töötavate masinate (kartuli koorimise, leivalõikamise, nugade ja kahvlite puhastamise jne.) tarvitusele võtmisega. Mõned neist näivad andvat õige häid tulemusi ning tunduvalt kergendavad ja lihtsustavad tööd.

Üliõpilassöögisaaali juures (ruumi ühes otsas) asub ka Läti üliõpilaskonna lugemislaua, mida nähtavasti kasutavad ka mitte üliõpilased rohkel arvul. Üht, võib öelda, ainukest mugavat väike näitelaava varustatud üliõpilasköögi saali, kasutatakse rahvapidevate, loengute jne. pidamiseks, kuid ka paar korda nädalas, mil seal muusikat tehakse ka fife õ clock tea dancing'uteks.

Üliõpilasmaaja.

Varsti peale Läti ülikooli avamist (1919. a.) Riias, tekkis Üliõpilaskonnas mõte Lääne-Euroopa ja teiste naaberriikide üliõpilasmajade eeskujul asutada üliõpilaskodu, milles leiaksid aset: ruumid loengute ja koosolekute pidamiseks, võimlemisruumid, lugemislaua ja raamatukogu, ruumid üliõpilasseltsidele ja orgidele, ruumid mitmesugustele üliõpilasmaabi ettevõtteile, nagu üliõpilaskööki ja -söögisaaal, raamatu- ja kirjutustarvete kauplus, korterid üliõpilastele jne.

Eriti elavalt haarati üliõpilasmaaja muretsemise mõttest kinni a. 1922, mil Läti Üliõpilaskonnal avanesid väljavaated saada suuremat toetust selleks otstarbeks ameeriklaste Genfis asuva „Euroopa üliõpilastele abiandmise liidu“ Riia osakonnalt. Ka pöördus üliõpilaskonna nõukogu haridusministri poole palvega toetuse saamiseks. Tegelikult kujunes olukord aga hiljem teisiti, kuna nimetatud välismaa organisatsioon keeldus osaliselt juba lubatud toetusest.

Nüüd haaras Läti Üliõpilaskonn ise elavalt asjast kinni. Organiseeriti üliõpilasmaaja ehitamise fondi loomiseks üleriigilist rahalist korjandust korjanduslehtedega, 1922. a lõpus rahaline loterii, korraldati loterii-allegri. Alates 1923. aastast hakati korraldama iga-aastast üliõpilaste toetuspäeva, mis traditsioonilise üliõpilasköögi koos andsid aastast ülejääki 10.000 latti¹⁾ Ühtlasi maksab ka 1923. a. peale iga üliõpilane ühe latti pro semester üliõpilasmaaja fondi kasuks, mis teeb aastast välja ka 12.000 latti.

elamusel meie kodumaal. Küll aga leidub raamatuid meie hingelt täiesti võõrast Ameerikast, Indiast ja Aafrikast. Miks nii? Põhjus peitub lihtsalt selles, et iga kodanik loeb enast küllalt kompetentseks kodumaatundjaks kooligeograafiast saadud teadmiste najal. Kirjastused ei saa välja anda kodumaa matkamuljeid ja kirjeldusi, sest neid ei osteta, küll aga läheb võõras, eksootiline kaup. Ei osata meil veel selle endastmõistetava uhkustada — ma tunnen oma kodumaad! Edasi, jälgides suvist ajakirjandust, paratamatult iga luigeja puutub kokku nähtusega, et meie ajalehed otse kubisevad iga-sugu välisreisude kirjeldustest. On veel mitmeidki kohti kodumaal, mida veel ükski sulg pole täpselt valanud sõnavormi — nende jaoks ka tihti ei leidu ajalehel ruumi.

Lõpuks — meie alma materis õpivast perest on valdavam enamik

koondunud intiimorganisatsioonidesse: korporatsioonidesse ja seltsidesse.

Ei mõtle ju vist keegi, et kaasvõitlejalikkus seisab ainult talviti ühiseis koosviibimistes — just suviti matkates, rännates õpitakse teineteist tundma. Üliõpilaskorraldusi peaksid küll kõik oma tegevuskavva võtma ühe punkti, et organisatsioon kui selline õhutaks ja korraldaks suv. l oma liikmete keskel matkarühmi, suvilaagreid jne.

Saksamaa korporatsioonides on näit. ühised kogu korporatsiooni retkid talviti kui ka suviti väga levinud ja armastatud.

Suve lähenemisel olgu kõigis kaasvõitlejais tahe: lähemale emakesele maale, õppida tundma ta kauneid kohti, ta rahva elu-olu!

Edgar Saks.

1) 1 latti = 72 E. sendile.

1924. a. suveks oli Üliõpilasmaja muretsemiseks loodud fond paisunud ümarmarguselt 40.000 lattiini. Et vähemalt osagi ülesseatud eesmärgist reaalselt ellu viia ja kogutud kapitalile kindlat ja kasulikku paigutuskohata luua, ostis Läti Üliõpilaskond kogutud summat sissemaks-tes Riia südalinnas viiekordse kivimaja hinnaga 120.000 latti. (8.640.000 senti).

Maja on ehitatud 1910. a. Majas leidub 4 viietoalist, 13 neljatoalist, 6 kolmetoalist ja 1 kahetoaline korter ning kauplus sellejuure kuuluva ühetoalise korteriga. Peale nende korter maja-hoidjale, kokku 28 korterit. Ostetud maja võlg on praegu juba kõik tasutud. Ja kuna Riias valitseb üldise korterikriisi tõttu veel üüriseadus, mis ei võimalda elumajade kasutamist muuks otstarbeks kui elukorteriteks, siis on enamik ruume praegugi elukorterite all ning maja on kujunenud üliõpilaskonnale kindlaks sisse-uleku allikaks. Majas leiavad ulualust praegu ainult kuus akadeemilist organisatsiooni. Isegi Üliõpilaskonna juhataste asjaajamine sünnib ülikooli peahoones ülikooli valitsuse poolt selleks antud kitsas ühetoalises ruumis.

Ka ei ole väljavaateid, et ostetud maja üüriseaduse alt vabaneks, ka edaspidi suudaks rahuldada kõiki üliõpilaskonna nõudeid, sest peale üliõpilaskortereite ja möbleeritud tubade pole ta muuks kõlbulik. Seetõttu pole Üliõpilasmaja muretsemine veel kaugeltki lõppstaadiumi jõudnud. On kavatsus asuda uue ning ajanõuetele vastava Üliõpilasmaja ehitamisele, milleks äsja omandatud kesklinnas ülikooli lähedal juba vastav ehituskruunkti. Ligemal ajal on loota uue üliõpilasmaja tegelikule ehitamisele asumist. Kuna praegu üliõpilasmaja fondi vabade summade uue üliõpilasmaja püstitamiseks üksi ei jätku, on kavatsus kui selleks muul teel summa ei saada, müüa ehk teha obligatsioonien üliõpilaskonna juba olevale majale.

Üliõpilasmajafondi ja -maja valitseb Üliõpilaskonna nõukogu poolt valitud 5-liikmeline majatoimkond, mille ülesandeks ka fondi suurendamise eest hoolitsemine ja teise üliõpilasmaja ehitamise juhtimine.

Kaks toimkonna liikmetest — esimees ja laekur saavad kindlat palka.

Haigekassa.

Arstiabi küsimus on Läti üliõpilasesinduses päevakorralla tõusnud juba 1922. a. kevadel, mil moodustati seks otstarbeks erikomisjon, mis koostus 4 üliõpilaskonna esindajast ja ühest ülikooli valitsuse esindajast. Sama aasta sügisel otsustas komisjon asutada erifondi, millest osavõttu teatavate sissemaksudega tehti kohustuslikuks kõigi üliõpilastele. Semestris on haigekassa maksuks 2 latti. Sel teel tekib aasta jooksul umbes 30 000 latiline kapital. Peale selle tuluallika on haigekassa-fond toetust saanud riiklikult kultuurfondilt. Samal 1922. a. sügisel töötati välja ka haigekassafondi määrustik, mille järele igale üliõpilasele haigusejuhul garanteeritakse tasuta arstiabi.

Esiatgu oli haigekassafondi teenistuses üks n. n. üliõpilaste-arst. Hiljem on loodud sidemed mitmete omal erialal tunnustatud spetsiaal-arstidega. On asutatud ka oma röntgeni- ja kõrguspäikesekabinetti.

Arstiabi saamiseks pole läti üliõpi-

Hooaja lõpu esietendus «Vanemuises».

Alati ei tarvitse kultuurteater pakuda kirjandusväärtuslikke teoseid. Teater lähtub ju draamast kut materjalist, mille ümbervormistust meie alles hindame. Hea lavastaja võib tendentslikumagi teose retušeerida maitsepühaks — kui ta seda tahab. Ta võib aga ka kõige kahvatumata näidendist teha karjuva propagandatüki. Teatriteadlik publik ei küsi milleni lavastaja tahab jõuda, vaid kuidas ta tahab sinna jõuda. Ja see „kuidas“ on aluseks ja põhjaks kogu hinnangule.

Mäletan, aastaid paar tagasi lavastas dir. V. Mettus „Vanemuises“ Galsworthy „Pögenemisel“ — mis kujunes väga õnnestunuks lõõktükiks. Mis seal tempo ja pildivahetustega saavutati, see tuli maksuvusele pingel paigaltammumises Wexley „Surma mõistetute vanglas“ — käesoleval kevadel. Siin „arenes“ tegevus 1½ vaatust kinnistes trellistatud raudkongides ja valvurite esiplaan moodustas teose „tagaplaani“.

Teose iseloomust järgnes siserežiini (näitlejate mängu tundeline hingestus) oluline tarvidus esimesel poolel.

See osa muutus lavastuse nõrgemaks. Näitlejad olid jätetud mapead. Taheti luua erakordset pinget, luua enneaegu, saavutada seda karjete ja liigsete ahasustega — millega kurnati vaatleja sedavõrt, et ta teise osa jaoks muutus liiga „pargituks“.

See teine pool aga nõudis närvihelust. Nõudis tundelist vaatlejat tervele reale hirmutegudele. „Treneeritud“ publik vaatab aga laskmistele ja mahalaskmistele nagu toredale meelikõitvale manövriile.

Revolvriripauk keset vaikust on palju õudsem, kui keset lärmi, või kuulipildujaraginat. Elektritooli surin muutuski see-

pärast väga efektiivselt, et ta teostus piinliku vaikuse ja tardumuse tähe all. Esimene osa ei pakkunud tarvilikku ootusevaikust... teatud melankoolset piina... ühesõnaga „vaikust enne tormi.“

Seda häiris eriti J. Pöder („Nr. 7“) oma pinnalise valutooniga. Ta parandus aga tunduvalt pihitumises seltsilistele ja preestri armulauale võtul. Enesest kõige paremat muljet jättis ta lavalt ja „elust“ lahkudes. Kõige enam aga irriteeris mind seekord H. Piller lüürilise Nr. 3-mena. Osa oli tal ju enam kui tänu-lik. Ta jättis kasutamata suurepärase võimaluse mängida trellidega, mängida ruumalga. Häälestatud oli ta ka mingile võltsile ilukõnele, milles jäid loogiliselt ja diktsiooniliselt täiesti arusaamatuks tasakõned. Hr.-ad Türk, Lipp ja Kull täitsid omad osad korrektilt, eriti õnnestunute kujudena tuleb märkida Vaino neegrit ja Sunnendrameelset, Linnu karrakterkuju, Kruuda preestrit ja Kure peavalvurit. Teised valvurid olid liiga väetid, neist parem Lattik meelemärkuse kaotamise hetkest.

Ja siis — valguseffekti suhtes — kas ei oleks armulaua stseenis võinud süüdata küünlad kongis?

Lõpuks ei tohi aga jätta mainimata, et lavastaja välisrežiinis oli püüdnud teha kõik, et tõsta tragöödia põnevust: oli loonud kontakti lahutavate kongiseinte klaste, kokkumängu, mis vilunud juhita üldse pole mõeldav, meeololu, mis esimeseski paigaltammumisas vaatuses köitis silma lavaga.

*

Noorte etendusena nägin 14. mail Klubbundikammerpala „XYZ“. Selle iseloomule vastavalt oli saal keskelt riidega lühemaks lõigatud, mis tunduvalt parandas mängu tekstiilist kuul-

davust. Noored näitlejad V. Mettuse juhtimisel näitasid kergelt ja ladusat mängu, mida nagu demonstratiivselt pidi alla kriipsutama süföörikasti eemaldamine otse enne gongi.

Mängu oskuselt tundus kõige rahuldavamana V. Lind — väga hea keigar, peaaegu hüppknukk, aga kahvatu „vale Z“ (2. vaatuses). E. Reini ki komtess Y ei suutnud „petta“. Häälevärving oli liiga sageli võlts, aktsendid juhulised, miimika saamatu. Liikumises ei saa salata teatud vabadust. E. Nüsi ku „Z“-i mask tundus kuidagi toorena, sama joont oli ka „aristokraatlikus“ mängus märgata. Ka kuuldas hääldamise iseäraldusi, mis käesoleva osaga raske oli kokkukõlla viia — enam aga tegelase isikupärase suhoiuga. Kui aga mõelda lõpusseeni „salamandri joomisega“, siis jäi ka „Z“-ist mulje, et sellesse „triumviraat“ ta sobis, mängu kolmekesi, mis tõeliselt oli mäng neljakesi, sest teender — Rätsep mängis tõsise andumusega ja loodame — et ka andega.

*

Hooaeg on läbi. Oleme hoolega püüdnud hinnata kohalikku teatrielu aasta kestel. Ei ole meie arvustanud selleks, et võrduda teatrist, vaid, et leida see teater, mille järele haritlane tunneb tarvidust, peab tundma tarvidust. Peame ta soetama oma külje alla, kasvatama ja õpetama, tegema enesete asjaks, mitte aga isikute asjaks, kol puudub primitiivsem arusaamine teatrikunstist. Peame hävitama „parlamentaristliku“ teatrijuhtimise süsteemi ja taotlema kunstidiktatuuri selle kõige paremas mõttes.

Br. Pärli.

lasel muid formaalsusi kui matriklikaardi ettenäitamine.

Kliinilise ja sanatoorse arstiabi vajaduse korral on tarvilik vastava arstidekomisjoni otsus.

Kirjastus ja raamatukauplus.

Läti Üliõpilaskonna raamatukauplus on asutatud 1921. a. ja tema ülesandeks on üliõpilaste varustamine tarvilikkude õppevahenditega.

Algul oli asutise rahaline alus nõrk — ainult 1000 latti — kuid juba 1926. a. tõusis üliõpilaste raamatukaupluse bilanss 100.000 latini.

Raamatukaupl. varustab üliõpilasi eeskätt teadusliku kirjandusega, paljudatud loengutega, kirjutusmaterjaliga jne. Selleks on loodud kontakt suuremate välismaa erifirmadega, kes üliõpilasettevõtetele igas suhtes lahkesti soodustavalt vastu on tulnud. Sellestõttu on võimalik olnud hindasid tublisti alandada ja eraraamatukauplustega edukalt võistelda. Et selles suunas veelgi edasi minna, osutus tarvilikuks läbimüügi suurendamine. Hakati ka müüma eraisikutele, samuti riigi- ja omavalitsusasutistele, mis viimased sageli kogu oma tarviliku kauba võtavad ainult akadeemilisest raamatukauplusest.

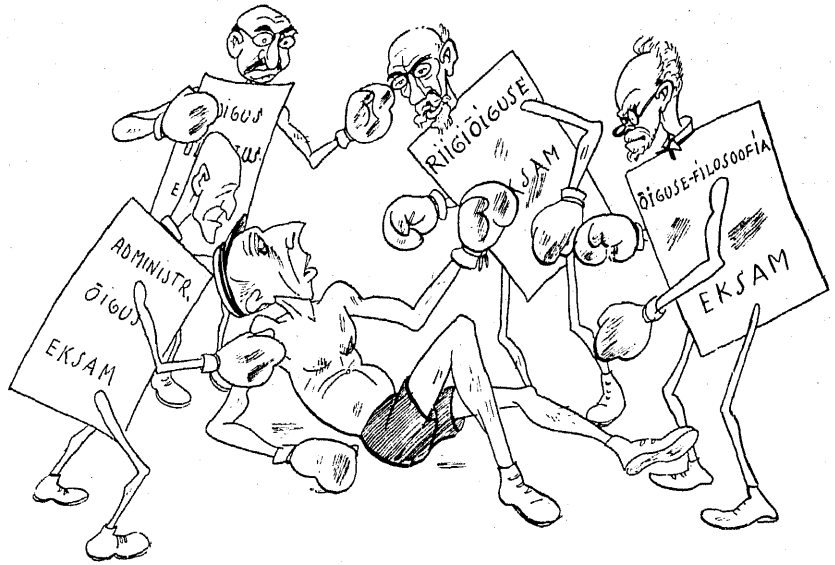
Natuke rohkem raskusi on raamatukauplusele olnud kirjastusliku tegevusega, kuna raamatute kirjastamine nõuab suuri summasid (ca 8—10000 latti väljanne). Seevastu on tudengite ostujõud aga ikkagi teatava määran piiratud ja teaduslikkude raamatute tირააზი ei saa olla kuigi suur. Kõigest hoolimata on Läti üliõpilaskonna kirjastus seni rea tarvilikke teoseid (üle 30 teose) ja tööd jätkatakse innukalt edasi.

Raamatukaupluse ja kirjastuse tegevust juhib üliõpilaskonna nõukogu poolt valitud 3-liikmeline juhatus (esimees, sekr. ja laekur.) Tehnilisse personaali kuuluvad: ärijuht, raamatupidaja, müüjad ja jooksupoiss. Raamatukaupluse ruumid asuvad käidavas kohas ülikooli lähedal.

Üliõpilaspäev.

Lõpuks ei saa märkimata jätta umbes meie Eesti Üliõpilaskonna ak. toetusnädalale sarnanevat n. n. Läti üliõpilaspäeva, mida korraldab Üliõpilaskonna

Eksamid koonduvad ühele tähtpäevale.

Vale võitlusviis.

Mis ime siis, kui ma kaotan — ega ma üksi teie kõikide vastu võidelda ei jõua.

konna nõukogu poolt vallatud eritoimkond. Üliõpilaspäevade eesmärgiks on seni olnud peaaesjalikult summade hankimine üliõpilasmajafondile. Üliõpilaspäeva kavvas on tavaliselt koosolekud, märkide müük tänavatel, kontserdid, teatrietendused jne. Üliõpilaspäevi ei korraldata mitte ükski Riias, vaid ülelättiliselt, isegi kõige kaugemates maakoligastes.

Ühteage üliõpilaspäevadega teostatakse ka rahalist korjandust korjanduslehtedega ning Üliõpilaskonna juhatus poolt pööratakse toetuspalvetega tööstusettevõtete, äride ja asutiste poole.

Et üliõpilaspäevade eesmärki, eriti aga üliõpilasmaja ehituse kava ja tarvidust laiematele rahvahulkadele selgitada ja tutvustada tarvitatakse rohkesti tänavatel valgusreклаami ja plakaate ning kinodes vastavaid filme.

Ehk küll üliõpilaspäevade idee laiematele rahvahulkadele veel võõras, saadi siiski 1924. a. korjandusega puhast ülejääki 36.000 latti ümber, millest üksi tänavana korjandusega saadud summa moo-

dustas üle 12.000 latti. Järgnevatel aastatel on üliõpilaspäevade puhul saadud ülejääke: 1925. a. 20.000 ja 1926. a. 14.000 latti ümber.

Viimastel aastatel korjandusega saadud summade vähenemisel on Läti Üliõpilaskond asunud veidi teislaadsete ettevõtete teostamisele. Üliõpilaspäevade toimkond korraldab iga aasta 28. sept. s. a. ülikooli aastapäeval traditsioonilise „akadeemilise balli“ ja kevadsemestri algul üliõpilaskarnevali. Need mõlemad peod leiavad eriti laialdase akadeemilise pere kui ka seltskondliku eliidil poolt elavat osavõttu ja annavad head sissetulekut. Möödunud aastasel üliõpilaskarnevalil näit. tõusis osavõtjate arv üle 2000 ning karneval andis puhast ülejääki 4300 latti s. o. ligi 300.000 E. senti.

Käesoleval aastal on Läti Üliõpilaskonnal ühteage üliõpilaskarnevaliga korraldada ka eriline üliõpilasfinantsnädal.

Alb. Marmor.

X Edustuse koosolekuid.

3. koosolek 29. IV 31. kl. 21.

Koos 22 ksv!!
Juhatab ksv! Paalman, protokollivad ksv!! Laasi ja Gerberson.

Päevakorras: 1. Protokoll; 2. X Edustustegevuskava; 3. 1931/32. a. eelarve muutmine; 4. 1932/33. a. eelarve; 5. Läbirääkimisi.

1.

Protokoll kinnitatakse.

2.

Esimees tähendab, et Edustustegevuskava on koostatud juhatus poolt aluseks võttes rühmade töökavu.

Koostatud on tegevuskava sisetegevuse alal 33 punktis ja välistegevuses 3 punktis. Tegevuskava, mis laiati saadetud, näeb välja lühikeses kokkuvõttes järgmiselt:

Uue põhikirja paljundamine kättesaadavaks tegemiseks ja toimkondade kodukordade väljatöötamine sel alusel. Majandusliku keskorgani loomine. Haigekassa põhikirja väljatöötamine ja võimalikult kiire tegevuse alustamine. Omaabi ettevõtete populariseerimine, toetusnädala üleriiklik korraldamine ja rahalise loterii korraldamine üliõpilasmaja fondi heaks. Vahetallituse loomine üliõpilaskorte-

rite muretsemise ja akadeemilise tööbüroo asutamisega. Õpperaamatute kirjastamine ja koostöö Akad. Kooperaatiiviga. Üliõpilaskõõgi täiendamine, üliõpilasmaja remonteerimine. Käsi- raamatukogu arendamine ühes õpperaamatute laenukoguga. „Üliõpilastele“ toimetustöö jätkamine erapooletus suunas, rõhutades sisulist külge; toimetuse- ja talitustöö vahekorras reguleerimine. Üliõpilaskonna arhiivi korraldamine ja üliõpilaskonda puutuvate kirjutiste bibliograferimine. Ettepanek Ülikooli Valitsusele muuta stipendiumid tagasimaksetavaks laenuks, sellega luues õppelaenu fondi.

Samuti tihedamate eksamitähapäevade võimaldamiseks kõigis teaduskondades. Vanemate üliõpilaskonna tege- laste ja viislaste kaasaõmbamine Üli- õpilaskonna tööle. Akadeemilise Kohtu tegevuspiiride ja akadeemilise vahe- kohtu kava selgitamine, leinakorra ja üliõpilasmärgi ning -mütsi kandmise korra väljatöötamine. Osavõtt rah- vuskultuursest ja seltskondlikust elust. Informatsioon-koosolekute korralda- mine. Üliõpilaskonna ajaloo ja üli- õpilas-käsiraamatu väljaandmine. Kehalise kasvatuse laiemale alusele viimine ja spordivõistluste korralda- mine. Lähema kontakti loomine vä- lismaal viibivate eesti üliõpilastega. Osavõtmine hõimutööst, SELLI ette- võtist, CIE tegevusest.

Pikemaid vaielusi tekitavad kor- ieri vahetallituse, tööbüroosse, Üliõpi- laslehte, leinakorda ja üliõpilasmärgi kandmise puutuvad punktid. Nendest vaieluse all olevatest punktides jää- vad täiendustega alles tööbürood ja Üliõpilaslehte tegevusi käsitavad, kuna teised kustutatakse. Muu osa võe- takse juhatus poolt esitatud kujul vastu.

3.

1931/32. aasta eelarve oli koosta- tud 18.000 krooni suuruses, kuid üli- kooli valitsuselt on lubatud ainult 14.000 krooni. Vastavalt pidi siis ka eelarvet muutma ja võeti vastu järg- miselt:

1. Teenistustasu	Kr. 3495 —
2. Majapidamine	" 2459.64
3. Vallasvara	" 770.—
4. Ametsõidud	" 820.—
5. Asjaajamiskulud	" 775.—
6. Kultuurilised toetused	" 5320.—
a. lugemislaud	kr. 2000.—
b. Üliõpilasleht	" 1000.—
c. liikmemaksud	" 820.—
d. sportl. võistl.	" 400.—
e. toetused akad. organ.	" 600.—
f. ekskurs. vastuvõt.	500.—
7. Esituskulud	kr. 150.—
8. Ettenägemata kulu	" 210.56
kokku kr. 14.000.—	

4.

1932/33. a. korralliste kulude eel- arve on koostatud kr. 18.800 suuru- ses, milline ka ühel häälel vastu võe- takse.

1. Teenistustasu	kr. 4295.—
2. Majapidamine	" 2786.11
3. Vallasvara	" 2307.—
4. Ametsõidud	" 920.—
5. Asjaajamiskulu	" 950.—
6. Kultuurilised toetused	7000.—
7. Esituskulud	" 200.—
8. Ettenägemata kulu	" 341.89
kokku kr. 18.800.—	

5.

Otsustatakse eelmise aasta ees- kujul ka tänava mitte osa võtta jüri- öö rongikäigust.

Kehalise kasvatuse toimkonda kin- nitatakse väljapoolt Edustust, järg-

mised liikmed: Akad. Spordiklubi poolt — R. Birk, E. Tikk ja nõu- nikuna dr. Treiberg; kehalise kas- vatuse instituudi poolt — ksv!! Pa- rek ja Langel ning nõunikuks E. Rosenblatt. Koosoleku lõpp kell 01 27.

4. koosolek 15. V 31 k. 22.

Koos 24 ksv!!
Juhatab ksv! Paalman, protokol- livad ksv!! Gerberon ja Laasi. Päevakorras: 1. Protokoll; 2. Era- korraline eelarve pro 1931/32. a.; 3. Ettepanek seisukoha võtmiseks Ingeri küsimuses; 4. Valimised; 5. Kirjastuslepingud Akad. Kooperatiivi- ga; 6. Juhatus suvine koosseis; 7. Läbirääkimisi.

Edustusest on lahkunud ksv! O. Leesment korp-ide rühmast, kuna ka järgmine kandidaat ksv! J. Pärn Edustusest lahkunud, siis on kutsu- tud asemele ksv! O. Vahtrik, kes koosolekust osa võtab. Samuti on lahkunud ksv! D. Pasternack (juut), kelle asemele on kutsutud ksv! S. Levitin.

1.

Protokoll võetakse vastu.

2.

Enne erakorralise eelarva aruta- mist tõstab ksv! Tõnisson üles toetuse määramise Akad. Kooperatiivi- le kr. 100.— suuruses korteribüroo sissesead muretsemiseks. Tekib vaielus, kas seda teha, sest tegevus- kavast kustutati eelmisel koosolekul see punkt. Ksv! Tõnisson teeb selle rühmaküsimuseks, teatades, et seda Seltside rühm tahab läbi viia. Põh- jendab toetuse määramist.

Ksv! Tasso pooldab toetuse andmist kartoseegi ostmiseks, tingi- misega, et vallasvara, mis toetus- summa eest ostetud, kuulub üliõpilas- konnale ja antakse Akad. Kooperatiivi või korteribüroo likvideerimisel üli- õpilaskonnale üle.

Ksv! Veidenbaum pooldab Koop- eratiivi toetamist selles, sest see tooks Kooperatiivi tegevusse elavust.

Pärast pikemaid vaielusi otsusta- takse toetuse andmine kr. 100.— suu- ruses.

Erakorraline eelarve võetakse vastu järgmiselt:

Tulud:

1. Protsendid kapitalidest	kr. 950.—
2. Pidudest: 1. maj, 1. det.	" 600.—
3. Toetusnädalast	" 3000.—
4. Üliõpilasmaja kasutami- sest saadud tulud	" 300.—
kr. 4850.—	

Kulud:

1. Üliõpilasmaja fondi	Kr. 1000.—
2. Kirjastusfondi	" 2000.—
3. Haigekassafondi	" 950.—
4. Vallasvara muretsemi- seks	" 300.—

5. Toetuseks Akad. Koo- perat. korterite-vaheta- lituse ellukutumiseks	" 100.—
6. Ettenägemata kulud	" 500.—
Kr. 4850.—	

3.

Ingeri küsimus, millest on palju kirjutatud ajalehis, — tõstis üliõpi- laskonna juhatuses üles EÜS.Põh- jala oma kirjaga. Juhatus otsustas seda Edustuse päevakorda võtta lähemaks kaalumiseks.

Ksv! Ots — on küllalt vist tut- tav ajakirjandusest Ingeri sündmused. Sellest ei tohi ka meie üliõpilaskond vaikides mööda minna. Teen ettepa- neku vastu võtta järgmine resolutsi- oon, mille on vastu võtnud ka üli- õpilasorganisatsioonide Hõimuesin- dus.

„Eesti Üliõpilaskonna Edustus ja Eesti üliõpilasorganisatsioonide Hõi- muesindus on pidanud tõsiselt kurbu- sega nägema Ingeris asuvate hõimu- de killustamist Sotsialistlikkude Nõu- kogude Liidus. Ingerlaste teadlikuma hõimlasena Eesti Üliõpilaskond soo- vib asjaolude ligemat selgitamist ja loodab, et eriti Soome ksv!! meid jooksvalt informeerivad sünd- muste käigust.

Eesti Üliõpilaskonna Edustus ja Eesti üliõpilasorganisatsioonide Hõi- muesindus avaldavad ses mõttes sooja ühistunnet Soome Hõimuorganisatsi- onide püüetele meie ühiste hõimude seisukorra kergendamiseks ja looda- vad, et neil püütel edu on.“

Ksv! Kõll soovib teravamalt redaktsiooni.

Ksv! Paalman — Edustus ei saaks siin muud teha kui Hõimuesin- duse seisukoha omaks võtta. Mingi otsust selles asjus meie teha ei saa. Teatab, et samal seisukoht on Soomeski Edustusel. Meie Edustuse seisukoht tehakse teatavaks Soome Üliõpilaskondade Liidule, Akad. Kar- jala Seltsile ja Akad. Hõimuklubile.

Resolutsioon võetakse vastu ühel häälel.

4.

Üldtoimkonda valitakse ksv! O. Leesmendi asemele ksv! E. Tiken- berg ja ksv! D. Pasternacki ase- mele ksv! S. Levitin. Kuna uue üliõpilaskonna põhikirja järgi revisi- joni-toimkond on ette nähtud 5-liik- melisena, siis valitakse sinna täien- davalt ksv!! H. Sarv ja A. Aljas.

SELL-i konverentsile Kaunases — juuni algul — valitakse Tartu Üliõpi- laskonna esindajaks ksv!! H. Paal- man, I. Tõnisson, A. Peri, B. Karro, E. Tikenberg ja A. Marmor.

Soome-Ugri kultuurpäevadele Hel- singis valitakse Tartu Üliõpilaskonna esindajaks ksv!! H. Paalman, I. Tõnisson ja R. Tasso ja väl- japoolt Edustust ksv!! G. Ränk ja E. Siil.

CIE kongressile valitakse Eesti esindajaks ksv!! H. Paalman ja

Tõnisson ja väljapoole Edustust ksv! O. Leesment, kes viimane kongressi ajal Budapestis peatub. Toetussumma (kr. 300.—) jaotamisel nimetatud esindajatele puhkevad ägedad ja pikalevenivad vaieldused. Tehakse mitu ettepanekut ja hääletatakse mitu korda, kuid ükski ettepanek ei saa enamust ja nii jääbki nimetatud summa jaotamine lahtiseks.

5.

Akadeemilise Kooperatiivi poolt on tulnud lisaks 4-le õpperaamatu kirjastuskalkulatsioonile veel kavanõid kolme õpperaamatu jaoks. Kuna need viimased alles äsja saabunud, siis ei olnud kirjastustoimkonnal võimalust seisukohta võtta. Juhatuse ettepanekul otsustatakse seisukohavõtmine ja Akad. Kooperatiiviga eellepingu sõlmimine jätta juhatuse ja kir-

justustoimkonna ühise koosoleku hoolde, milline lähemal ajal kokku tulema peaks.

6

Juhataste liikmeist viibivad suvel Tartus ksv!! A. Laasi, V. Pärtelpoeg, R. Tasso ja P. Elmanovitš; teistele valiti aseksimehed järgnevalt — ksv! H. Paalman'i asemikuks ksv! E. Tikenberg, ksv! J. Tõnisson'i asem. ksv! I. Rebane ja ksv! E. Gerbersoni asem. ksv! V. Kornel. Toimkondadesse jäävad suvevaheaaja-asjaajad järgnevalt: valistoimkond — ksv! A. Peri, „Üliõpilasleht“ — ksv! E. Veidenbaum, majandustoimkond — ksv! A. Marmor, kehalise kasvatusse toimkond — ksv! A. Kangro, lugemislaua toimkond ksv! E. Kuremaa ja revisiooni toimkond — ksv! V. Vassiljev.

7.

Ksv! Karro juhib tähelepanu sellele, et lõppenud üliõpilaskonna käsi-palli esivõistlustel puudus võistlusmäärustik, mille tõttu hiljem tuli kehalise kasvatusse toimkonnal otsustada proteste üksikjuhu seisukohalt, mis küllalt soovivat ja õiglane pole.

Ksv! Tikenberg ja Paalmam vastavad, et võistlusi korraldas endine spordikomisjon ja uue kehalise kasvatusse toimkonna ametisse asumisel olid võistlused lõppemas, nii et puudus võimalus siis veel määrustikku koostada. Edaspidi tuleb aga ette näha kindel määrustik.

Läbirääkimiste all enam sõna ei soovita. Ksv! esimese soovib kõigile kaastöölisile head suvevaheaega ja lõpetab X Edustuse kevadistungite hooaja.

Akadeemilisi teateid.

Gustav Suits — prof. ordinarius.

Eesti ja üldise kirjanduse õppetooli senine erakorraline professor Gustav Suits on kinnitatud samale õppetoolile korraliseks professoriks.

Ülikooli valitsus kinnitas

loomatervishoiu ja piimahiigieni dotsendi dr. med. vet. Elmar Rootsi samale õppetoolile erakorraliseks professoriks ja loomaarstiteaduskonna kirurgia dotsendi kohusetäitja loomaarst Joh Tombergi samale õppetoolile dotsendiks.

Karl Saarman — prof. ordinarius.

Ülikooli valitsus kinnitas prof. Karl Saarmani kriminaalõiguse ja protsessi korraliseks professoriks, millisel õppetoolil seni erakorralise professorina tootis.

Rahvasteliidu

juures oleva vaimlise koostöötamise komisjoni Eesti rahvusliku osakonna koosseis on ülikooli nõukogu poolt ametiaja möödumisel ümber valitud Osakonda on valitud järgmised kaheksa liiget: rektor prof. J. Köpp, professorid P. Kogerman, G. Suits, L. Puusepp, A. Piip, K. Schlossman, A. Saarest ja ülikooli raamatukogu juhataja Fr. Puksov. Valitute ametiaeg kestab kaks aastat.

Prof. A. Stender-Petersen,

slaavi filoloogia korraline professor, on ülikoolile esitanud oma lahkumispalve. Prof. Stender-Petersen kavatses 1. juuliks ametist lahkudes asuda akadeemilisele tööpõllule oma kodumaal Taanis.

Ülikooli nõukogu

valis prof. O. Seesemanni Uue Testamendi õppetoolile korraliseks pro-

fessoriks kolmeks aastaks edasi, professori k. t. Eduard Tennmani võrdleva uskude-teaduse õppetoolile 1 aastaks edasi ja senise matemaatika dotsendi dr. Jüri Nuuti, kelle teenistusaeg lõppes 15. mail s. a samale kohale edasi.

Magister physicae

kraadi vääriliseks tunnustati Aleksandra Sprantzman, kes mat. loodusteaduskonna lõpetanud ja magistratöö: „Tolliumi makroskoopiliste kristallide saamine hapudest sulfaatlahustest elektrolüütiliselt“ esitanud.

Neiu A. Sprantzman on esimene naine, kes Tartu ülikooli juures füüsika alal magistratöökraadi omandanud.

Ametist vabastati

oma palvel botaanika-instituudi assistent prl. M. Grünberg.

College de France

pühitseb käesoleval suvel, 18.—20. juunini, oma 400 aastast juubelit. Selle Prantsuse kõrgema õppeasutise juubelipidustusi võtab ülikooli esindajana osa prof. P. Kogerman.

Prof. E. Kuusi lahkub.

Prof. E. Kuusi, kes mõne aasta eest Tartu ülikooli juurde õpetegevusele asus, lahkub nüüd siit ja siirdub tagasi oma kodumaale — Soome.

Soome üliõpilane Lauri Posti,

kes teatavasti möödunud semestril EKL-i stipendiaadina Tartu ülikooli juures õppis, on asunud Eesti-Ingerisse uurima vadja keelt — vadja keele sõnastiku koostamise otstarbel. Selleks kasutab Posti kahte seal elutsevat vadjalast ja hiljuti Nõukogude-Venest põgenenud vadjalaste perekonda.

Ülikooli 300 a. asutamismälestuse

pidustuste komisjoni on üksikuid teaduskonnad oma esindajad valinud järgnevalt: usuteaduskond — prof. H. B. Rahamägi, õigusteaduskond — prof. J. Uluots, majandusteaduse osakond. dots. R. Mark, arstiteaduskond — prof. K. Konik, filosoofiateaduskond — prof. G. Suits, mat. loodusteadusk. — prof. P. Kogerman, loomaarstiteaduskond — dots. J. Ainson ja põllumajandusteaduskond — prof. J. Mägi

Kval. keemia analüüsi praktikumi

hakkab juhatama farmaatsia osakonna üliõpilasile prof. G. Landesen.

Ametisse edasikinnitamised.

Ülikooli valitsus kinnitas bakterio- loogia instituudi noorema assistendi dr. A. Kuusiku ametisse üheks aastaks edasi; samuti pikendati teenistusaega operatiiv-kirurgia kabineti noorema assistendi dr. Herman Kienasti'le 1 aastaks ja dermatoloogia polikliiniku nooremale assistendile dr. Ludmilla Naumov'ile 2 aastaks, anorgaanilise keemia nooremale assistendile mag. A. Sinka'le 1 aastaks, tsecreetilise füüsika abiassistendi mag. A. Sprantzman'ile 9 kuud, kaubateaduse kabineti assistendile E. Kerles'ile kaheks aastaks; samuti on stud. agr. Johannes Velbaum kinnitatud maaparanduse ja geodeesia kabineti ajutiseks abijooksu edasi.

Magister agronomiae

kraadi vääriliseks tunnustati Martin Gross (EÜS) — töö: „Tähtsamad võid infitseerijad pärmilähedaste pungseente allikad mõnes kodumaal piimatööstuses“ ja Aleksander Rait (EÜS) — töö: „Katsed kevade risiku seemnetega.“

Ülikooli lõpetasid.

Filosoofiateaduskonnas: Ella Aidas — eesti keel, Alfred Kur-lents — rahvaluule, Marie Päit-Mutli — mag. phil. astmega ja Alice Ülleso — inglise filoloogid.

Metsaasjanduse osakonnas: Adolf Lauel.

Mag. R. Livländer

võtab ka tänavu suvel osa topo-hüdrograafia osakonna töist astronoomiliste mõõtmiste sooritamisel.

Ametisse kinnitati.

Ülikooli valitsus kinnitas stud. agr. Artur Krusenbergi ehitusõpetuse kabineti ja stud. agr. Endel Neuman'i raimekasvatuse kabineti noorema assistendi k. t.

Tähtpäevad 1931. a. II sem.

Ülikooli valitsuse otsusel on kindlaks määratud tuleva poolaasta kohta järgmised tähtpäevad: semestri algus 1. septembril, lõpp 15. detsembril; sooviavalduste esitamise tähtpäev ülikooli astumiseks 1. sept.; uute üliõpilaste immatrikulatsioon — 14. september; õppemaksust vabastamise ja stipendiumi saamise palvete esitamise tähtpäev 26. sept.; õppemaksu tasumise tähtpäev 5. oktoober; õppetöö algab 15. septembril ja ei lõpe enne 8. det.

Välismaale sõidavad

teaduslikul otstarbel prof. L. Puusepp, prof. S. v. Csekey ja lektor J. Györke.

Ametisse kinnitati

botanika-instituudi taimemorfoloogia ja -süsteemaatika laboratooriumi vanemaks assistendiks mag. A. Vaga ja sama laboratooriumi nooremaks assistendiks mag. Sylvia Krastin, mõlemad 1. sept. s. a. arvates.

Protestid üliõpilaskonna käsipalli esivõistluste kohta.

Üliõpilaskonna käsipalli esivõistluste lõppedes esitati ÜS. Raimla poolt Kehalise Kasvatuse toimkonnale protest selle kohta, et EÜS-i meeskonnas kaasa mängis kv. l, kes kaitseväeteenistuse tõttu käesoleval semestril ülikooli nimestikus ei seisa ta seega õigustatud ei ole üliõpilaskonna võistlustest osa võtma. Projekt oli esitatud eriklassi võrkpalli mängu kohta, kus teatavasti EÜS võitjaks tuli. Protestis paluti nimetatud faktiga põhjendades EÜS-i mitte meistriks lugeda Kehalise kasvatuse toimkond leidis protesti põhjendatud olevat ja otsustas korraldada EÜS-i ja Raimla vahel uus võistlus, mitte hiljem kui 20. mail. Kuna EÜS määratud ajaks võistluse kordamisele ei ilmunud, loeti EÜS kui võistlusest loobuja pool kaotajaks, ning Üliõpilaskonna 1931. a. võrkpalli meistriks eriklassis tunnustati ÜS. Raimla Selle peale tuli EÜS-ilt protest, milles tä-

helepanu juhiti asjaolule, et pea kõigis meeskondades on kaasa mänginud inimesi, kes praegu immatrikuleeritud pole. Vastavalt sellele paluti kehalise kasvatuse toimkonda asja uuesti otsustada ja neid asjaolusid arvesse võtta. Keh.-kasvatuse toimkond leidis, et nimetatud protesti ei saa enam arutada, sest üldiselt maksivat kõigi võistluste kohta kord, mille järgi protestida saab vaid kolm päeva pärast võistlust.

Suvevaheajaks välismaale

sõidavad teaduslikul otstarbel prof. G. Landesen ja raamatukogu assistent O. Freymuth.

E-P. O. stipendium EÜS-ile.

Etelä-Pohjalainen Osakunta on eelseisvaks sügiseks määranud ühele EÜS-i liikmele stipendiumi — õppimiseks Helsingi ülikooli juures. Samuti on määratud stipendium järgnevas kevadsemestriks, mille suurus praegu veel teadmata.

EÜS-i stipendium E-P. O. liikmele

Eesti Üliõpilaste Selts on määranud eelseisvaks sügisesemestriks ühele Etelä-Pohjalainen Osakunta liikmele stipendiumi kr. 400. — suuruses — õppimiseks Tartu ülikooli juures.

Sorbonne'i ülikooli professor Tartus.

11. skp. esines ülikooli aulas kõnega Pariisi Sorbonne'i ülikooli õppejõud ja Prantsuse Instituudi liige prof. L. Lévy-Bruhl. Loengu teemaks oli „Primitiivne mõtlemisviis.“

Prof. Eduard Tennman'i doktori-promotsioon.

7. mail kaitses prof. Eduard Tennman ülikooli aulas oma doktori-väitekirja teemal „G. Teichmülleri kristluse filosoofia“ Ametiklike oponentidena esinesid prof. dr. H. B. Rahamägi, prof. dr. O. Seesemann ja eradots. dr. V. Freymann.

Ed Tennman on sündinud Peterburis 29. juulil 1878. a. Hariduse sai st. Katharina kommersikoolis ja tegeles selle lõpetanud ka kaubanduse alal kuni 1904. a. 1905. aastal tegi Tennman klassikalise abituriumi-eksami ja astus peale seda Tartu ülikooli usuteaduskonda, mille normaalajaga lõpetas 1910–1911 pidas ta Viljandis prooviaastat, olles ühtlasi Viljandi gümnaasiumi eesti ning prantsuse keele ja usuõpetuse õpetajaks. Hiljem õpetas ta Pärnu koolides keelt, olles ka paar aastat Pärnu kaubanduskooli inspektoriks ta kaubanduslikkude ainetel õpetajaks. Järgnevatel aastail jätkas Tennman Tallinnas õpetamist keskkoolides; töötas lühemat aega välisministri erasekretärina.

1919. a. sai E. Tennman Tartu ülikooli usuteaduskonna dotsendiks —

olles samal ajal Jüri koguduse õpetajaks. 1926. a. valiti Tennman usuteaduskonna võrdleva uskudeteaduse õppeoolile professori kohustetäitjaks, millisel kohal praeguseni töötanud. 1923. a. alates on Tennman ühtlasi Maarja-Magdaleena ja Vara koguduste õpetajaks. Ülikooli-töö kõrval on Tennman loenguid pidanud ka Tartu rahvaülikoolis.

Oma väitekirja kallal on prof. E. Tennman töötanud 4—5 aastat. Mii-mekülgses tegevuses on prof. E. Tennman ka usuteadusliku ajakirja toimetajaks, kus on avaldanud terve rea teaduslikke artikleid. Edasi on ta kirjutanud koolidele usuõpetuse lugemiku ja koostanud kirukuajaloo kaks esimest osa. Samuti on Tennman kauemat aega Eesti kiriku esindajaks kirikute maailma-liidu rahvusvahelise sõpruse edendamise kongressidel Liidus on prof. Tennman juhatuse liikmeks ja sekretäriks. 1929. a. võttis T. osa usuloolaste kongressist Lundis ja Balti usuteadlaste kongressist Riias.

Üliõpilaspõlves oli Tennman Eesti Üliõpilaste Seltsi liige, kuuludes praegu EÜS-i vilistlasperre.

Juhan Vasara doktori-promotsioon.

Neljap. 28. mail s. a. kaitses ülikooli aulas oma doktori-väitekirja Juhan Vasar — teemal: „Die grosse livländische Güterreduktion“ Oponentidena esinesid prof. A. R. Cederberg, prof. P. Treiberg ja prof. H. Moora.

J. Vasar on sündinud 17. märtsil 1905 Põltsamaal raamatukaupmehe pojana. Õppinud Tartu Kommersikoolis, Tartu Reaalkoolis ja Põltsamaa Ühisgümnaasiumis. Keskkooli lõpetanud eksternina Tartus 1921. a. sügisel. Õppeaastal 1921/22 oli õpetajaks Viljandimaal Võisiku vallas Lalsi algkoolis. 1922. a. sügisel astus Tartu ülikooli filosoofiateaduskonda õppides laudatur ulatuses eesti ja põhjamaade ning üldajalugu ja filosoofiat; approbatur ulatuses ladina filoloogiat. Lõpetas ülikooli 1927. a. kevadel magistri kraadiga eesti ja põhjamaade ning üldajaloo alal. Juunil 1927 kuni veebruarini 1930 oli Tartu ülikooli teaduslikuks stipendiaadiks eesti ja põhjamaade ajaloo alal, töötades Stokholmis, Helsingis, Riias ja Tartus. Töö tulemusena valmis 1930. a. alguks väitekirja. Mai kuus 1930. a. sooritas sellekohase komisjoni ees suulise doktori eksami. Sama aasta veebruari kuust on Tartu ülikoolis ülesandel pidanud loenguid eesti ja põhjamaade ajaloost.

Üliõpilasevana võttis osa ka Üliõpilaskonna tegevuses, olles Organiseerumate esindajana Edustuse ja Üliõpilaskonna juhatuse liige (sekretär), kust 1926. a. sügisel, organiseerudes korp! Sakalasse, lahkus. Praegu on J. Vasar korp! Sakala vilistlane.

Harald Perli doktoripromotsioon.

Laupäeval 9. mail kaitses ülikooli aulas arstiteaduskonna pidulikult doktoripromotsioonil oma väitekirja Harald Perli. Väitekirja teemaks oli: „Võrdlevaid vereuurimisi etioloogiliselt mitmekesiste hüposfaksiade puhul.“ Ametlikkude oponentidena esinesid prof. K. Schlossman, prof. J. Mäländer ja dots. V. Vadi.

H. Perli on sündinud 25. juunil 1891. a. Tähelemaal kooliõpetaja pojana. 1902. a. astus Tartu Reaalkooli, mille lõpetas 1910. a. Sama aasta sügisel astus Tartu ülikooli arstiteaduskonda. Praegu töötab Tallinna linna kesk-laiuglas. H. Perli on korp! Fr. Estica vilistlane.

Soome suveülikooli stipendium.

Elmise aasta eeskujul annab Kesksoome Üliõpilasing (Häme osakonnast) ühele eesti üliõpilasele 2.00 soome marga suuruse stipendiumi Jivaskylä suveülikooli kursustel õppimiseks. Stipendiaadina soovitakse isikut, kes oleks võimaline pidama paar-kolm eestlainelist etekannet või eriti andma praktilist õpetust eesti keeles, kandideerida võib aga ka iga aktiivselt hõimumeelne kaasvõitleja. Suvekursus kestab 6 nädalat, alates 15. juunist.

AES-i stipendium Soome sõiduks.

Juba mitmendat suve annab Akadeemiline Emakeele Selts umb. 100 kr. suuruse stipendiumi Soome sõiduks — tutvunemiseks soome rahva ja keelega. Ka tänavu tuleb nimetatud stipendium väljaandmisele.

Soome sõprusliitlased Tartus.

Kevadpühiks saabusid Tartu korp! Sakala külalistena 13 Häme Osakunna liiget, kes muuseumi osa võtsid Viljandis peetud korp! Sakala kevadkommersist. Samuti oli korp! Ugala' pühade ajal külalisi oma sõprusliitlaste — Turu üliõpilaste — seast.

Taani akadeemiline laulukoor tuleb Eestisse.

9.—11. juunini peatub Eestis Taani üliõpilaste lauluühingu meeskoor esinedes Tartus ja Tallinnas kontserfidega. Kooris on üle 40 laulja, juhiks Joh. Hye-Kundsen. Külalisi võetakse vastu üliõpilaskonna poolt, peale selle on välisministereium lubanud vastuvõtu kuludest osa oma kanda võtta. Kontserfi antakse esialgse kava järgi 10. VI Tallinnas ja 11. VI Tartus.

**Kristliku üliõpilaskon-
verents.**

Kristliku üliõpilaskonverentsi peetakse tänavu 1.—5. juulini Merikülas. Referaatidega esinevad rektor prof. J. Köpp, mag. A. Koort, praost H. Pöld. ja õp. Jürgenson. Ülesandmisi võtab vastu ja annab lähemaid teateid Üliõpilaskonna asjaajaja E. Lepik (Üliõpilaskonnas).

Ungari laulukoor Eestis.

Budapesti ülikoolide ühendatud meeskoor (umbes 40 liikmeline) kavatses läbisõidul Helsingi (Soome-Ugri Kultuurkongressile) peatuda Eestis. Esialgse kava järgi toimub esimene peatus sinnaõidul ja nimelt Tallinnas 13. ja 14., kus kontserdiga

esineda tahetakse. Teine peatus toimub tagasisõidul Tartus 21.—24. juunini, kus samuti kontserdiga esine-takse.

**Eesti kaasvõitlejad Soome osa-
kondade suvipidustusile.**

Etelä-Suomalainen Osakunta peab oma suvipidustusi 3. ja 4. juulil, kuhu sõidavad sõprusliitlaste Eesti Nais-üliõpilaste Seltsi ja EÜS. Põhjala esin-dajad. Peale suvipäevade on ette nähtud pikem ringreis.

3.—10. juulini viibivad Soomes 20 Eesti Üliõpilaste Seltsi kaasvõitlejat Pohjois-Pohjalainen Osakunta suvipäevil. Ka siin on ette nähtud pikem ringreis.

Toimetusele saadetud.**«Ylioppilaslehti» 1931 — I sem.**

Kevadsemestril 1931. a. on „Ylioppilaslehti“ eriti rohkesti käsitletud Helsingi Ülikooli soomestamist ja rootslasist üliõpilastele õpetuse võimaldamist väljapool soome ülikooli. Samuti on energiliselt nõutud ebarahvuslike mälestusmärkide kõrvaldamist iseseisva Soome avalikkudelt platsidelt ja kultuurasutistest. Hoogsaid kirjutisi on avaldatud Ingeri sündmuste puhul, liikvele pannes kõigide meeli vendadele võimaliku abi korraldamise suunas. Kahest „Ylioppilaslehti“st läbikäivas artiklis selgitatakse Soome Üliõpilaskondade Liidu asutamise põhjust ja tähtsust. Rõhutatatakse eriti liidu balti orientatsiooni just Eesti-Soome vaheliste sidemete kõvendamiseks.

Vastava SELL-i otsuse põhjal hakatakse avaldama liidus olevate maade üliõpilaste häälekandjates kirjutisi liidu liikmete — maade — ülikoolide ja üliõpilaskondade üle, nii on „Ylioppilaslehti“ nr. 6 b pühendatud Lätile.

Avaldatud on ka Ungari, Pariisi ja Oxfordi ülikoolide ja üliõpilaselu tutvustavaid kirjutisi.

Olion nr. 5/6.

Sisuks muuseum: H. Visnapuu — Laulu sinised künkad een; J. Jalk — Rott ja sikukesed; T. K. — G. K. Chesterton contra Theodore Dreiser; V. Adams — Kõnelusi geenusega; A. Kruus — Petöfi ja Vörösmarty; S. Petöfi — Kahvuse laul, Mihklikuu lõpul; M. Vörösmarty — Vana mustlane; N. H. Lindberg — Ungari kroon, tema ajalugu ja mõiste; R. Patzner — Ajalooline kunsttöenduse areng; J. Käerner — Isamaale; Aino Kallas — Beatrice Webb'i õppeaastad; G. Suits — Mele sulleliitlaste laureaadid Soomest; J.

Vahtra — Rännakuid Võrumaal; H. Maasing — Lõigend Araabiast; E. Fischer — Mälestusi Zarskoje Selost; E. Visnapuu — Muusika tungist; R. Reiman — Teri; G. Vilberg — J. H. Rosenplänter taimeteadlasena; A. Rütli — Kinost ja vaatleja psühhomehaanikast; N. G. Aleksejeff — Esteetika või logistika jne. Hulk illustratsioone.

Looming nr. 5.

Soome kirjanikkude külaskäigu puhul on „Loomingu“ mai number soomeilmesel koostatud. G. Suits, A. Oras ja A. Anni avaldavad siin luuletiste tõlkeid Leinolt, Manniselt, Koskenniemilt, Mustapäält ja Kailaselt. Külla sõitev naiskirjanik Kersti Bergroth on esitatud kolme vestega Fr. Tuglase tõlkes, neist käsitleb üks Tallinnat läbi soomlanna pilgu. Pikema ülevaate kolme Eesti Kirjanikkude Liidu värskete aulikme — Järnefeldi, Lehtose ja Koskenniemi toodangust annab A. Anni, kes teisel peatub soome kevadistel kirjandus uudistel.

Selles nr. 5 lõpeb Adsoni draama neljast Eesti „kuningast“, mis juba võetud teatrite mängukavva, Gaillit esineb katkega oma pikemast jutustisest eesti tantsijanna traagilisest esinemisest Pariisis, kuna Mälk kujutab ühe võistlusromaan kirjutaja kurba saatust. Peale luuletiste (Barbarus, Schütz, Visnapuu, Talvik, Reimann) ja mainitud soome artiklite leidub siin veel rikkalikult teisi artikleid. Antson avaldab seni tundmatuid andmeid J. Oksa elust, Adams puudutab kirjanduse põhiküsimusi, kuna prantsuse kirjanduse viimase aja üldtendentsidest kirjutab R. Birck, noor kirjandusteadlane Strassburgis, kes mulde oma väitekirja teemaks on võtnud prantsuse kirjanduse mõju eesti kirjandusse.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimise hind 3 kr. aastas, 1½ kr. semestris.

Vastutav toimetaja: Erich Siil. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Peeter Järve, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

E. A. Poe:

VAJALISED LUULEVALIKUD.

Valik luuletisi ja essee „Kaarna“ tekkimisest.

Sisaldab E. A. Poe' kõik paremad laulud ja kuulsama essee. Tõlkinud ANTS ORAS.

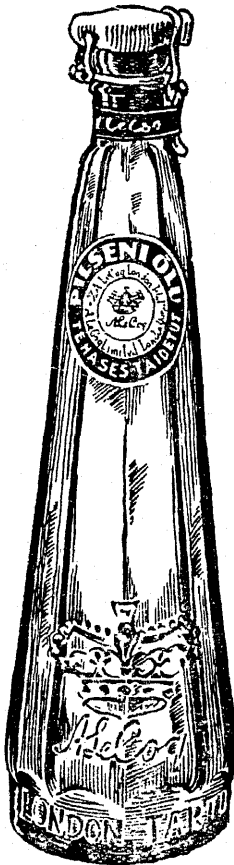
Hind 2 kr., köites 2 kr. 50 s.

Émile Verhaeren: Valik luuletisi.

Tõlkinud JOH. SEMPER. Hind 3 kr. 50 s., köites 4 kr.

Need on Eestis esimesed luulevalikud, mis annavad meisterlikus tõlkes kriitilise läbilõike teiste rahvaste suurfaulikute loominguist. Nad on raamaturiulile tõeliseks rikastuseks.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud mõdu, limonad, sooda, selters -
tuntud headuses.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

**„Üliõpilaslehe“
toimetatus ja talitus**

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15-16.

Üliõpilasmaja III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920-1929
aastakäigud ja üksiknumbreid.

Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

Gõiduluba

üks pole veel sõidugarantii,
maid autosõit muutub hädas
ohutuks, kui masin on varust-
tatud sügambambulistega

MILLER

autokummidega

Ainuesindaja Eestis

A/s. A. ROSENWALD & Co.

TARTUS
SUURTURG 8
Tel. 300

VILJANDIS
VÄIKETURG 5
Tel. 12

ETA

Likööri ja napsivabrik O.-ü. „EMLO“

BÖRSIKELDER. TEL. 431-08
ASUTATUD 1920.

Tallinn, Pikk 17.

TARTU LADU: RIIA 22a, TEL. 13-65;
AINULT ENGROS MÜÜK.

KONJAKID

*Vieux / Très vieux / Extra
très vieux / Old Brandy*

LIKÖÖRID

*Curacao / Crème d'Orange
Cherry Brandi j. t.*

NAPSID

*Kümmel / Subrovka
Vodka j. t.*

kõige kõrgema kvaliteediga.

Saadaval igas veinikaupluses ja restoraanis.

Hind 25 senti.

